

Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Görsel Kültür Diyaloglarına Yönelik Algıları

Nuray MAMUR^a

Pamukkale Üniversitesi

Öz

Görsel kültürün işlenmesine yardımcı olan görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel kültürün değişik formlarını nasıl yorumladığı önemlidir. Bu çalışmada, görsel kültüre dayalı günlük estetik deneyimlere sanat eğitimi öğrenme süreçlerinde yer verilmesinin oluşturduğu etki betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırma nitel bir çalışma olup eylem araştırması deseninden yararlanılmıştır. Araştırma, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim Öğretmenliği ABD'den gönüllü olarak araştırmaya katılmak isteyen 12 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Araştırma verileri gözlem, görüşme ve doküman analizi teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonunda, görsel kültür sorgulamalarının; görsel nesnelerin içerdiği anlamlar dizgisini fark etme, görünenin tek bir anlamı olmadığı bilinciyle çoğulcu bir bakış açısı geliştirme bakımından eleştirel düşünme becerilerine katkı sağladığı görülmüştür. Dolayısıyla öğretmen adayları görsel kültür sorgulamalarını, öğretim programlarında bir öğrenme alanı olarak yer alması ile sanat ve kültür olaylarında daha bilinçli seçimler yapabilme adına etkili bulmuşlardır.

Anahtar Kelimeler

Görsel Sanatlar Eğitimi, Görsel Kültür, Görsel Kültür Eğitimi.

Çağımızda, hayatın her alanında post-modern söylemlerin yaygınlaşarak kazandığı bir süreç söz konusudur. Özellikle post-modern sanat ve post-modern pedagoji ile ilgili söylemlerin, stratejilerin ve politikaların artarak önem kazandığı dinamik bir etki ve yayılım gözlenmektedir. Bu yayılımda sanat, kuramsal temeller oluşturmada farklılıklar ve çeşitlilikler üzerine yoğunlaşma eğilimine doğru bir yaklaşım sergilerken (Eker ve Seylan, 2005, s. 106) eğitim de özellikle bilginin sadece gösterimsel önermeler kümesi olmaktan çıkartılarak, nasıl yapılacağı, nasıl yaşanacağı, nasıl dinleneceği ve nasıl öğrenileceğini bilme üzerine odaklanmaktadır (Kale, 2002). Yine her iki alan post-modern anlayış temelinde bireysellik ve kim-

lik kavramlarını daha fazla vurgulamakta, kendini ortaya koyma, farklı kimlikler içinde bir kişilik geliştirme ve diğer kimlikler karşısında toleranslı olma yaklaşımlarını (Gudjons, 1993) temel alan insanı yetiştirmeye yönelmektedir. Nitekim sanat eğitimi ve sanat eğitimcinin rolleri dikkat çekici boyutlarda bu eğilimlerden etkilenmektedir. Özellikle sanat derslerinin görsel kültür oluşturma, yayma ve benimsetme noktasında görev almasına dair yaklaşımları öne sürülmektedir. Dolayısıyla sanat eğitimcinin savunmacı bir rol üstlenmediği süreçte, kültürün küreselleşmesinde yapıcı bir rol olarak katkıda bulunma fırsatı olduğuna dikkat çekilmektedir (Duncum, 2000).

Barnard'a (2002) göre insana özgü bir iletişim sistemi olan kültürel ifadenin en az dil kadar önemli olduğu artık yadsınamaz bir gerçektir. Çünkü her çağ kendi yapısına uygun insan tipini, o insanda kendi yapısına uygun kültürü yaratmaktadır (Gençaydın, 1995, s. 60). Peki çağımızın ortak kültürü nedir? Bu soruyu yanıtlamak etrafımıza şöyle bir baktığımız-

^a Dr. Nuray MAMUR Resim-İş Eğitimi alanında yardımcı doçenttir. İletişim: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Kınıklı- Denizli. Elektronik posta: nmamur@pau.edu.tr, nuraymamur@gmail.com
Tel: +90 258 296 1122 Faks: +90 258 296 1200.

da oldukça kolaydır. Çevremiz olabildiğince çeşitli ve karmaşık görsel imgelerle doludur. Günümüz dünyasında fotoğraf, sinema, televizyon ve internet gibi kitle iletişim araçlarının egemenliği görsel kültürün yükselişine kaynaklık etmektedir (Bülbül, 2010). Ortak kültürümüz giderek izlediklerimizin bir ürünü haline gelmektedir (Barnard, s. 13). Teknolojinin hızlı gelişmesiyle önce fotoğraf makinesinin ardından da sinema ve televizyon gibi hareketli görüntüleri saptayan araçların icadıyla, dünya “görsel imgeler kültürünün” kendine özgü kurallarıyla açıklanabilecek hızla akıp giden bir sürecin içine girmiştir (Parsa, 2007). Son kırk yıldır elektronik görüntülerin son on yıldır ise sayısal tabanlı bilgisayar görüntülerinin yaşamın her alanını kapladığı görülmektedir (Parsa, 2007). Artık zanaattan sanata, amatörükten profesyonelliğe bireyden devlete kadar her düzeyde bir görüntü üretimi enformasyon ve stoku yapılmaktadır (Karadağ, 2004, s. 11). Görüntülerin merkezde bulunduğu bir anlamda göz merkezli toplumların oluştuğu gözlenmektedir (Parsa, 2007). Hatta günlük yaşamda hemen hemen tüm köşe başlarında, bina girişlerinde metro, mağaza ve parklarda optik elektronik gözler yer almakta ve gözetlenilmektedir. Bu anlamda görme yepyeni bir kültür biçimidir. Bu yeni kültür, temel olarak görmeye, gösterilenlere ve görünenlere dayandırılan bir sentezdir (Karadağ, s. 13).

Düşünce evrenimizi çepe çevre saran görüntüler, imgeler, bizimle durmadan konuşmakta ve farklı çağrışımlarla bir yargıya varmamıza ön ayak olmaktadır (Karadağ, 2004, s. 41). İster insan eliyle ister mekanik veya elektronik bir araç yardımıyla olsun, imgeler içlerinde daima çeşitli anlamları barındırmaktadır. Bu anlamlar imgelere üreticileri tarafından üretildikleri anda veya daha sonra yüklenmektedir (Parsa, 2007). Bu çerçevede görünenin nasıl yorumladığı, ya da görüntüyü nasıl anlamlandırdığımız, nasıl gördüğümüz, ne gördüğümüz, ne görmediğimiz ya da görmemize izin verilemeyenin ne olduğunu anlamamız önem taşımaktadır. Nitekim son zamanlarda araştırmalar bu konuya ilişkin yeni kuram ve yöntemlere odaklanmıştır. Eğitimsel araştırmalarda “görsel kültür eğitimi”, “görsel kültür kuramı” ya da “görsel kültür pedagojisi” olarak adlandırılan bu yaklaşımlar, görsel deneyimin sosyal ve kültürel incelemesi olup, insanın gördüğünü nasıl gördüğü ve gördüğü şeyi nasıl yorumladığı ile ilgilenmektedir. Nitekim bu araştırmanın amacı, her gün her an gördüğümüz görüntüler yoluyla elde edilen estetik deneyimlerin bireyin dünya görüşü ve kimliğini oluşturmada ki etkisini belirlemek ve teknolojik, ekonomik ve sosyal dinamiklerin gücünü ve dahası kültürel yaşamın bir sinerjideki öne-

mini tartışmaktır. Çünkü görme üzerine kurulan sanat eğitiminde bu dinamiklerin görmezden gelinemeyeceği son derece açıktır.

Görsel Kültür Nedir?

Parsa (2007) görsel kültürü görsel deneyimin sosyal, kültürel incelemesi ve insanın gördüğü şeyi nasıl yorumladığıyla ilgilenen disiplinler arası bir yaklaşım olarak tanımlar. Görsel kültürü görsel olanla yani, resimler yada imgeler ile seçkin kültürden folk kültürüne, çok boyutlu kültürden tek boyutlu kültüre kadar var olan tüm kültürel yapının bileşimi olarak değerlendirir. Barnard (2002) görsel kültürü “görsel olan” ve “kültürel olan” kavramlarının bileşimiyle açıklamaya çalışır. Ona göre görsel kültür görülebilen her şeyi kapsamaktadır. Ancak görünen her şey görsel kültür ögesi olarak değerlendirilmemelidir. Görünen şeyin görsel kültür kapsamında değerlendirilebilmesi için onun bir toplumun inançlarını ve değerlerini yansıtan göstergeleri içinde barındırması gerekir. Kırıçoğlu (2009) ise görsel kültürü içinde yaşadığımız çağın iletişim ağı içinde görsel imgelerin etkin gücünün ve bu gücün insanlar üzerinde yarattığı etkinin ve birimin adı olarak tanımlar.

Tavin (2009b) görsel kültürün birbiriyle ilişkili üç tanımı üzerinde durur. Ona göre görsel kültür; (i) yeni teknolojiler tarafından üretilen görüntülerin, imgelerin, insan deneyimlerini derinden etkilemesi ve çeşitli görme pratiklerine yönelen bir durumdur, (ii) çeşitli nesne ve görüntüler setinden oluşan her şeydir, (iii) görsel bulguların, deneyimlerin ve kültürün farklı yönlerini yorumlayan eleştirel bir çalışma alanıdır.

Tavin’in (2009b) tanımlarında birleşme, örtüşme ve bilgilenmenin birbiriyle ilişkisi söz konusudur. Birinci yaklaşımda teknolojik üretim ve görüntülerin tüketimine bağlı olarak toplumsal değişim ve dönüşüm esas alınmaktadır. Bu bağlamda görüntüler bilginin yapılandırılmasında önemli rol oynamaktadır. Ayrıca bilgiyi anında transfer etmek, memnuniyeti belirtmek, değerleri ve inançları güçlendirmek veya siyasi eylem ya da seferberlik ilan etmek gibi nedenlere hizmet edebilmektedir (Tavin, 2009b). Dolayısıyla çevremizi saran görüntüler, imgeler bireysel kimliklerin oluşumunu hayal edilemeyecek düzeyde etkilemektedir. İnsanların duygularını etnik köken, ırk, milliyet, cinsellik, arkadaşlık, aile yaşamı, bağımsızlık, vatandaşlık gibi konularda harekete geçirebilmektedir. İkinci yaklaşımda görsel kültür maddi kültürün bir alanı olarak değerlendirilmektedir. Yani görüntüler, nesnelere

ve araçlar kültürün maddeleri olarak tanımlanır. Mimari, sanat ürünleri, bilgisayar oyunları, moda, sinema, grafiti, internet, fotoğraf, uydu görüntüleri, tasarım ürünleri, kliplerden oluşan görsel içerik insanların kültürel deneyimlerini artıran unsurlar olarak değerlendirilir. Üçüncü yaklaşımda ise görsel kültür bir çalışma alanı olarak tanımlanır. Bir kültürün görsel uyaranlarını ve kültürdeki görsel deneyimleri yorumlamayı içerir (Tavin, 2009b). Bu disiplinler arası bir alan olarak sosyoloji, psikoanaliz, sanat tarihi, feminist ve medya çalışmalarından uyarlanmış eleştirel teorilerin ağırlıklı olduğu bir yaklaşımdır (Duncum, 2003). Bir alan olarak bu yaklaşım iki temel ilkeyle ilgilidir. Görseller ve onlara bakma biçimleri. Duncum'a (2003) göre bu konuda görsel kültür çalışmaları felsefi estetik alanından çok az farkla ayrılır. Bunlar, çok sayıda yöntemleri içermesi ve geniş anlamda insan üretimi ürünleri içermesidir. Ancak burada aranan şey problematik koşullar ve sorunlardır. Burada görüntülerin kültürler, kimlikler veya bireyler hakkında söylediği şey belirlenmeye çalışılır. Bu bağlamda görsel kültür, bilgi ve medya teknolojilerinin yoğun olduğu bir dönemde bireylerin karşı karşıya geldiği görsel uyarıcıların çözülmesine ve anlamlandırılmasına yarayan ve post-modernizmin ortaya çıkması ile gündeme gelen bir kavramdır. Çünkü kültür ve kitle iletişim araçlarının yaşamsal deneyimlerde önem kazandığı bir dönemi ifade eden post-modernist düşüncenin, kültürün görsel formdaki deneyimlerine ve gerçeklik ile temsilleri arasındaki bağın çözülmesine yaptığı vurgu, görsel kültürün bir çalışma alanı olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur (Türkkan, 2008). Nitekim Smith'in (2005) post-modern kültür ve post-modern topluma ilişkin kimi nitelendirmeleri görsel kültür çalışmalarına yapılan vurgunun nedenlerini ortaya koyabilir: (i) Kültür ve kitle iletişim araçları toplumsal yaşamda artık daha güçlü ve önemli bir duruma gelmiştir. (ii) Ekonomik ve toplumsal yaşam, malların sanayi emeği ile üretiminden çok sembollerin ve yaşam tarzlarının tüketimini ifade etmektedir. (iii) İmge ve mekân, kültürel üretimin düzenleyici ilkeleri olarak anlatı ve tarihin yerini almıştır. (iv) Melezlik ve çoğulculuk, sınırların ve sınıflandırmaların yerini almıştır. (v) Gerçeklik ve temsillerine ilişkin düşünceler sorunlu gösterilir.

Görüldüğü gibi görsel kültür, post-modernizmin etkileriyle daha belirgin duruma gelmiştir. İlk olarak, post-modernizmin başladığı 1980'li yıllarda pek çok sanatçı kitle iletişim araçlarından yayılan imgeler bombardumanının gizlediği toplumsal düzenin stratejilerini açığa çıkaran yapıtlar üretmişler, belgesel, dram, popüler müzik, komedi gibi farklı

ifade biçimlerini harmanlayarak gerçeklikle kurgunun iç içe geçtiği kültürel ürünlerin gündelik yaşam üzerindeki etkisini sorgulamışlardır (Antmen, 2010, s. 279). Sonraları ise post-modern dönemin görsellere yaptığı vurgu, bireylerin görsellere ilişkin eleştiri ve sorgulamalarını gündeme getirmiştir.

Görsel Sanatlar Eğitiminde Görsel Kültür

Bugün kelimeleri okumaktan daha ziyade her yerde imgelerle karşılaşmaktadır. Toplumsal iletişimde işitmeye- görmeye dayalı kültür giderek yazılı kültürün önüne geçmiştir (Parsa, 2008). Çağdaş yaşamın her alanında, her alanında görsel imgelelerin yoğun bir şekilde etrafı kuşattığı görülür. LCD ekranlar, televizyon, dijital görüntüler, filmler, internet, tıbbi görüntüleme cihazları, cep telefonları, fotoğraf makineleri, gazete, dergi ve multimedy cihazları bizlere sürekli bir şeyler göstermektedir. Bu araçlar görmek, görülmek ve yeni fikirler sunmak için aralıksız iletiler yaymaya programlanmıştır (Tavin, 2009a). Ancak günlük yaşamın bir parçası haline gelen bu görüntülerdeki kodların anlamını çözümleyebilmek ve farklı bakış açıları geliştirebilmek (Duncum, 2010) anın kültürünü işlemenin bir gerekliliği olarak ortaya çıkmaktadır. Bu araçların kendine özgü söylem yapıları ile ürettiği iletilerin eleştirel gözle algılanması, değerlendirilmesi ve anlamlandırılması gerekmektedir (Parsa, 2007).

Leppert'e (2002) göre imgeler ve görüntüler belli bir sosyal kültürel ortam içerisinde belli işlev görmesi için inşa edilmektedir, yani gösterilen şeylerin ötesinde bir temsili, yeniden sunumu vardır. Karadağ'a (2004) göre ise görüntülerin büyük bir bölümü ne yazık ki yaşamın anlamını yansıtmaktan çok, kendi yeni biçimlerini ve yaratılan kurmaca anlamları yansıtmaktadır. Hatta yaygınlaşan görüntü aygıtları toplumlara ele geçirmede güçlü bir silah olarak kullanılmaya başlanmıştır. Dünyanın her yerinde birtakım güç odakları beyinleri ele geçirmek ve toplumsal gerçeklerden insanları uzak tutmak amacıyla görüntüleri kullanmayı tercih etmektedir (Karadağ, 2004, s. 12). Berger (1995) imgeleri yeniden yaratılmış ya da yeniden üretilmiş görünüm-ler olarak nitelendirir ve imgenin ya da imgelerin algılanışı ya da değerlendirilmesinin kişinin görme biçimine göre değiştiğini ifade eder.

Keifer-Boyd, Amburgy ve Knight'a (2003) göre görsel kültürün önemli televizyon programları, mimari öğeler ya da tablolar gibi bir dizi şeyde değil; tüm bunları bireyin anlamasını sağlayan süreçlerde ve uygulamalarda yatmaktadır. Nitekim son zamanlarda görsel kültürü daha doğru anlamlandırabil-

meye yönelik araştırmalar artmıştır. 1990'ların başlarında özellikle Batı'da bilimsel metinler, mesleki dergiler, yeni ders programı açıklamaları ve konferanslar disiplinler arası bir yaklaşım olarak görsel kültür kavramına odaklanmıştır. Bu disiplinler önceleri sanat eğitimi, sanat tarihi, kültürel çalışmalar, dil ve medya çalışmalarından oluşan görsel imgeler ve temsilleri üzerinde durmuştur. Sonraları ise yeni disiplinlerarası oluşumlar ve çağdaş post-modern teorilerin yaygınlaşması ile görsel kültürün konu ve içerik alanı genişletilmiştir (Tavin, 2009b).

Post-modernizm, kültürün gelişmesi ve yayılmasında sanatı ve sanat eğitimini önemli araçlardan biri olarak değerlendirmektedir. Görsel imgelerin çokça kullanıldığı görsel sanatlar eğitimi görsel kültür çalışmaları için diğer disiplinlerden daha avantajlı konumdadır (Bolin ve Blandy, 2003, s. 247). Sanat eğitimcileri kültürel sınıfın birer üyeleridir ve güzel sanatlar yoluyla öğretirken aslında kendi zamanlarının günlük estetik hegemonyasından etkilenir (Tavin, 2009a). Dolayısıyla günlük kültürel-estetik deneyimler üzerine öğrencilerle bir diyalog oluşturulmasının gerekliliği ortaya çıkar. Çünkü karşımızda ağ kuşağı olarak anılan ve dijital medya ile büyümüş yeni bir nesil vardır (Tonta, 2009, s. 745). Dijital çağın öğrencileri günlük estetik deneyimleri üzerine yetişkinlerden daha fazla bilgi geliştirebilirler. Televizyon programları, bilgisayar oyunları gibi özel alanları daha sofistike kavrayabilirler (Tavin, 2009a). Nitekim araştırmalar dijital yerliler olarak adlandırılan günümüz çocuklarının, gençlerinin internet, bilgisayar, cep telefonu, gibi dijital medya araçlarını kullanmalarına bağlı olarak öğrenme tarzlarının farklı olduğu gerçeğine dikkat çekmektedir (Prensky, 2001; Tonta, 2009). O zaman çocukları gençleri günlük estetik deneyimleri yataşan sahnelerin anlamları üzerine düşündürmek görsel kültür eğitiminin temel noktalarından birini oluşturmaktadır. Peki görsel kültür eğitiminin temel dinamikleri nelerdir?

Araştırmalar görsel kültürün literatüründen türemiş yedi temel ilke üzerinde durur. Bunlar; güç, ideoloji, temsil, çekicilik, bakış, metinlerarasılık ve çokformluluktur (Duncum, 2010; Mirzoeff, 1998; Rogoff, 1998; Tavin, 2009b). Örneğin; görsel imgeler yoluyla *güç* kimler uygular? Nasıl, ne zaman, niçin uygularlar? Aslında düşünüldüğünde bütün görüntüler bir fikrin inancın ve değer yargısının savıdır. Dolayısıyla tüm görüntüler dünyadaki benzer şeyler hakkında ne olduğu, ne olması gerektiği ya da ne olmaması gerektiği konusunda çeşitli fikirler sunarlar. Toplumdaki kültürel materyallerin çoğunluğunu üreten şirketler, sosyal katmanlaşma,

kültürel üretimin temel formları ve gücün temel formlarını içeren ideolojilerden yararlanır (Duncum, 2010). İdeolojiler fikir, inanç ve değerleri ifade eder. Görsel kültür de ümit, korku, beklenti, kesinlik, belirsizlik ve yaşamdaki isteklerden beslenir. Görüntüler aracılığıyla ideolojik fikir, inanç ve değerler ifade edilebilir. Bu fikirler tutucu, gerici ya da iyileştirici olabilir (Duncum, 2010). Yani görsel imgelerin ideolojiyi nasıl *temsil* ettiği, nasıl sunduğu ya da nasıl sunmadığını içerir. Burada görüntünün kişi üzerindeki etkisi önemlidir. Karadağ'a (2004) göre insanoglu hoşça giden hiçbir görüntüden kaçamaz. Özellikle reklamcılık çekicilik üretme sürecidir ve çekicilik çağımıza özgüdür (Berger, 1995, s. 131). Görsel imgeler çeşitli yollarla cezbedicidir. Bilinçaltına, arzulara ve sosyal tabulara yerleşebilir (Duncum, 2010). Dolayısıyla düşünceler ve inançlar nesnelere *bakışı* etkiler (Berger, s. 8). Nitekim insanın bakışını, görüşünü etkileyebilmesi için görseller diğer kültürel metinlerden yararlanabilir, kopyalayabilir, ya da farklı formlarla *metinlerarası* bağlar kurulabilir. Görüntülerin sunumunda *çokformluluktan* yararlanılabilir. Yani, görsel imgeler kelimesiz, müziksiz ya da diğer sesler olmadan nadiren sunulur. Hatta sanat galerilerindeki eserlerin bile, etiketleri ve eleştiri yazıları ile sunulmasının daha etkili olacağı düşünülür. Çünkü müzik, kelimeler, ses efektleri görüntünün görünüşünü etkiler (Duncum, 2010).

Aslında yukarıda birbirleriyle bağlantılı verilen bu kavramlar görsel kültürün eğitim içersinde yer almasının haklı gerekçesini oluşturur. Freedman (2003) göre görsel kültür çalışmaları, öğrencilerin içinde yaşadıkları dünyayı anlamaları için şarttır. Öğrencilerin eleştiri yoluyla görsel kültür ve onun sunduğu ortamları çözülmesi sağlanmalıdır. Öğrenciler görsel kültürü tanımaya, kültürel kimlikleri üzerindeki etkisini bilmeye, değerlendirmeye ve çözümlenmeye doğru eğitilmelidir (Kırışoğlu, 2009, s. 46). Rogoff'a (1998) göre görsel kültür çalışmalarındaki çözümleyici ve eleştirel yaklaşım, görünen, görünmeyen ya da görülmesine izin verilmeyen şeyin anlamı üzerine kurulabilir. Yani soruların bütünü "görme" kavramı etrafında kurulabilir. Ancak Mirzoeff'e (1998) göre görsel kültür çalışmaları, önceden belirlenmiş ve tüm görseller, görüntüler için uygulanabilecek bir standardizasyonda gerçekleşemez. Bu görüşü Tavin (2009b) destekler. Çünkü görsel kültür disiplinler arası bir yaklaşımdır ve görsele bağlı olarak disiplinlerin sınırları zorlayıcı olabilir (Tavin, 2009b).

Bugün sanat dünyasında açıkçası entelektüel araştırmalar ve sorgulamalar baskındır (Duncum,

2003). Buna bağlı olarak sanat eğitiminde eleştirel, tarihsel, politik ve kendine dönüştürücü bir anlayış doğrultusunda sanat yapma ve sanat düşünme ağırlık kazanmaya başlamıştır (Duncum, 1999). Günlük yaşamda her an karşımıza çıkan görsel imgelere dayalı etkinlikler planlanmaktadır. Sanat derslerinde bugünün kurumsal şirketleri tarafından üretilen günlük görüntülerin kullanıldığı araştırmalar ve uygulamalar (Duncum, 2003; Stankiewicz, 2004; Taylor, 2000; Tavin ve Anderson, 2003; Van Camp, 2004) görülmektedir. Örneğin; Taylor (2009) görsel sanatlar öğretmen adayları ile yapmış olduğu bir derse Madonna'nın video klibini göstererek başlar. Klip dramatik ve tartışmalı görüntülerden oluşur. Öncelikle klipteki anlamlar üzerine konuşulur, görünen sembollerin ne olduğu, hangi fikirlerden oluştuğu gibi sorular ve bunların cevapları aranır. Sonra video görüntüsü tekrar izlenir ve bu sefer farklı sorular oluşur. Daha sonra öğrenciler klip ile bağ kurdukları Frida Kahlo, Rene Magritte ve Mevlevî'lerin semah gösterileri arasındaki ilişkileri araştırır ve ders farklı sanat uygulamaları ile devam eder. Tavin ve Anderson (2003) ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin Disney'in çizgi kahramanlarının temsillerini algılayışları üzerine bir çalışma gerçekleştirir. Öğrencilere Disney'in iki filmi (Peter Pan ve Pocahontas) sunulur. Öğrencilerden bu görüntülerdeki yerli kültürün otantik temsillerini eleştirel bir yaklaşımla ele almaları istenir. Dersleri takiben öğrencilere Disney'in diğer filmleri (Tarzan ve Alaaddin) izletilir. Bir dizi soru ile tartışma ortamı oluşturulur. Yorumlar öğrencilerin kendilerini ve diğerlerini (öteki) nasıl gördüğünü ortaya çıkarır. Öğrencilerden bu görüntülerdeki unsurları nasıl değiştirebilecekleri üzerine kolaj ve assemblaj teknikleri ile yeni yorumlara gitmeleri istenir.

Örneklerde görüldüğü gibi bu yaklaşımlar çekicidir, keyif vericidir, günlük yaşamdan sahneleri içerir, düşünseldir ve etkileşimlidir. Bu nedenle bu tür görsel kültür uygulamalarının/ projelerinin zenginleştirilmesi ve yaşanan deneyimlerin paylaşılması gerekmektedir. Nitekim bu araştırmanın amacı, her gün her an gördüğümüz görüntüler yoluyla elde edilen estetik deneyimlerin bireyin dünya görüşü ve kimliğini oluşturmada ki etkisini belirlemektir. Ayrıca görsel imgelerde temsil edilen teknolojik, ekonomik ve sosyal dinamiklerin kültürel yaşam üzerindeki etkisini tartışmaktır.

Araştırmanın Önemi

Görsel kültürün işlenmesinde yardımcı olan görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel kültürün değişik formlarını nasıl yorumladığı önemlidir. Öğretmen

adaylarının görsel kültüre yönelik görme pratiklerinin geliştirilmesi, görsel imgelerde temsil edilen teknolojik, ekonomik ve sosyal dinamiklerin kültürel yaşam üzerindeki önemini doğru değerlendirebilmesi açısından gereklidir. Ayrıca görsel kültüre dayalı günlük estetik deneyimlere sanat eğitimi öğrenme süreçlerinde yer verilmesi eleştirel düşünme becerilerine katkıda bulunması açısından gerekli görülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, araştırmanın temel amacını bütüncül bir yaklaşımla aydınlatılabilmek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, görsel kültür yoluyla elde edilen estetik deneyimlerin öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla eylem araştırması deseninden yararlanılmıştır. Araştırmacı görev yaptığı kurumda araştırmayı gerçekleştirmiş ve birebir araştırmanın içinde yer alan öğretmen rolü üstlenmiştir. Bu durum süreçteki olay ve olguları daha iyi kavramak ve veriyi daha iyi analiz edebilmek adına önemli bir belirleyici olarak görülebilir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim Öğretmenliği ABD'den üçüncü sınıf 2010-2011 Bahar dönemi derslerini (6. Dönem) alan 7'si kız, 5'i erkek toplam 12 öğretmen adayı yer almıştır. Öğretmen adaylarının seçiminde gönüllük esas alınmıştır.

Araştırmada yer alan öğretmen adayları özel alan bilgisine yönelik derslerden: Sanat Tarihine Giriş, Batı Sanatı Tarihi, Türk Sanatı Tarihi ve Sanat Felsefesi dersini almıştır. Öğretmenlik meslek bilgisine yönelik derslerden ise, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Öğretim İlke ve Yöntemleri ve Özel Öğretim Yöntemleri I dersini almışlardır. Öğretmen adayları buldukları dönem itibarıyla "Sanat Eleştirisi" ve "Çağdaş Sanat" ve "Özel Öğretim Yöntemleri II" derslerine devam etmektedir. Bu durum görsel kültürün sanat eğitimine yansımalarını doğru değerlendirebilmek adına belirleyici olarak görülmektedir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada öncelikle araştırmacı tarafından uygulanacak Görsel Kültür Eğitimi ders tasarımlarının boyutları ve aşamaları belirlenmiştir. Araştırmada uygulama ve veri toplama süreci altı hafta olarak

planlanmıştır. Bu sürecin ilk ve son haftası görüşme formlarının uygulanmasına ayrılmıştır. Görsel kültür incelemeleri için ise süre her hafta iki ders (80 dakika) saati olarak belirlenmiştir. Haftalık etkinliklere ait ders tasarıları tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.
Görsel Kültür Diyalogları Haftalık Etkinlikleri

Haftalık Etkinlikler	
1. HAFTA	Görüşme Formu 1'in (GF 0) Uygulanması ve Konuya İlişkin Bilgilendirme <i>1. Oturum:</i> Görsel Kültüre Giriş: Yaşamdaki Etkisi
2. HAFTA	<i>2. Oturum:</i> Çeşitli görsellerdeki anlatım biçimlerini; temsil, bakış, ideoloji, güç, çekicilik, metinlerarasılık ve çokformluluğu göz önünde bulundurarak değerlendirme <i>1. Oturum:</i> Çeşitli görseller üzerinde güç, ideoloji ve metinler arası bağları değerlendirme Bir görsel üzerine grup çalışması/ tartışma ve değerlendirmeler (İstanbul Kültür Başkenti Afışı)
3. HAFTA	<i>2. Oturum:</i> Çeşitli görüntüler üzerinde ideoloji, temsil, bakma biçimlerinin tartışılması Bir görüntü üzerine grup çalışması/ tartışma ve değerlendirmeler (Bengü-Kokma Kalbim Şarkısının Klibi)(Görüşme Formu 1'in (GF 1) uygulanması)
4. HAFTA	<i>1. Oturum:</i> Gerçeklikle kurgunun iç içe geçtiği kültürel ürünlerin gündelik yaşam üzerindeki etkilerini sorgulayan çağdaş sanatçıların eserlerine bakış <i>2. Oturum:</i> Görsel kültürün ürettiği steryotip karakterlere çağdaş sanat eserleriyle bakma
5. HAFTA	<i>1. Oturum:</i> Öğrenciler tarafından sınıfa getirilen görsel ve görüntüler üzerinden tartışma ve değerlendirmeler <i>2. Oturum:</i> Öğrenciler tarafından sınıfa getirilen görsel ve görüntüler üzerinden tartışma ve değerlendirmeler
6. HAFTA	<i>Son Değerlendirmeler- Görüşme Formu 2'nin (GF 2) Uygulanması</i>

Süreçte araştırma verileri gözlem notları, görüşme ve doküman analizi (çalışma yapıları) teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada farklı veri toplama yöntemleri kullanılarak çeşitlemeye (triangulation) gidilmiştir. Veri kaynaklarında ve yöntemlerinde çeşitleme yapma, değişik yöntemleri kullanarak farklı birey ve olaylardan bilgi toplamayı sağlamakta, kullanılan yöntemlerin sınırlılıklarını azaltmakta ve getirilecek açıklamaların genelliğini ve geçerliğini daha iyi değerlendirmeyi olanaklı kılmaktadır (Maxwell, 1996). Bir başka deyişle elde edilen veriler diğeri ile kontrol edilebilmektedir.

Veri toplama araçlarının yapılandırılması ve uygulanması ilgili bilgiler şöyledir.

Gözlem: Araştırma sürecinde gözlem, öğretmen adaylarının görsel kültür unsurlarını nasıl değerlendirdiklerini açığa çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Bunun için gözlem formu iki boyutlu olarak yapılandırılmıştır. İlk boyutta görsel kültür alanyazının-

dan türemiş yedi temel kavramın (güç, ideoloji, temsil, çekicilik, bakış, metinlerarasılık ve çokformluluk) esas alındığı gözlem kayıtlarına (GK) yer verilmiştir. İkinci boyutta ise süreçten elde edilen deneyimler çerçevesinde tutulan gözlem notlarına (GN) yer verilmiştir. Ancak veri kaybı yaşamamak için sürecin video kaydı alınmış ve bu kayıtlardan gözlem formunu desteklemek için yararlanılmıştır.

Öğrenci Çalışma Yaprakları: Araştırmada görsel kültür uygulamalarına yönelik yapılan bireysel ve grup etkinliklerinde kullanılmıştır. Çalışma yapılarının oluşturulmasında Duncum (2002) tarafından görsel kültür derslerinin yapılandırılmasında önerdiği üç ana davranıştan yola çıkılmıştır. Bunlar; (i) Bir görüntü ya da sanat eseri, (ii) görsel imge ya da sanat eserine nasıl bakılacağına odaklanma ve (iii) bakışın altındaki koşullara odaklanmadır. Çalışma yapıları görünenin nasıl yorumlandığı, ya da görüntünün nasıl anlamlandırıldığı, nasıl görüldüğü ya da neyin görülmemesine izin verilmediği gibi etkinliklere göre farklı olarak yapılandırılmış bir dizi sorudan oluşturulmuştur. Çalışma yapıları ders içi iki, ders dışı bir olmak üzere üç kez uygulanmıştır (Ek 1).

Görüşme Formu: Araştırmada iki görüşme formu kullanılmıştır. Bunlardan ilki (GF 0) (Ek 2) öğretmen adaylarının görsel kültür incelemelerine yönelik farkındalık düzeylerini belirlemek için uygulama öncesi yapılmıştır. Aynı görüşme formu (GF 1) sürecin ikinci haftasında tekrar uygulanmıştır. Aynı zamanda sürece ait öğrencilerin tutumlarını, duygularını, deneyimlerini ve tepkilerini ortaya koymak amacıyla ikinci görüşme formu (GF 2) (Ek 3) uygulanmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasında öğrencilerin tanışık olduğu bir sözcük dağarcığı kullanılmasına dikkat edilmiş ve soruların daha kolay anlaşılabilirliği için alternatif sorularla desteklenmiştir.

Araştırmacı, görev yaptığı okulda araştırmayı gerçekleştirmiştir. Bu nedenle araştırmacı alanın fiziksel ve sosyal ortamını tanımaktadır. Araştırmacının alanı ayrıntılı olarak tanınması, sürecin nasıl gelişeceğine yönelik çıkarımda bulunmasında ve var olan problemi bütüncül olarak yansıtmasında kolaylıklar sağlamıştır. Araştırmacı süreçte birebir araştırmanın içinde yer alan öğretmenin rolü üstlenmiştir. Böylelikle araştırmacı süreçteki olay ve olguları daha iyi kavrayabilmiş, sürecin nasıl geliştiğine yönelik deneyimleri yaşamış ve böylece verilerin analizinde etkili olmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada, verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Analiz sürecinde öncelikle, alanyazın, araştırmacının kuramsal çerçevesi ve

amaçları doğrultusunda incelenmiş ve veri setinin çözümlenmesinde kullanılabilecek taslak kod listesi oluşturulmuştur. Daha sonra taslak kod listesi çerçevesinde veri seti okunmuş ve anlamlı veri birimleri ne ulaşıp ulaşılmadığı test edilmiştir. Kod listesinin işlerliği denedikten sonra, araştırmacı taslak kod listesini kullanarak veri setini kodlamış, bu süreçte veriden çıkan kodlar da taslak kod listesine eklenerek çözümlenmede kullanılacak asıl kod listesine ulaşılmıştır. Asıl kod listesi çerçevesinde okunan ve kodlanan nitel veri seti daha sonra güvenilirlik sağlamaya yönelik başka bir uzman tarafından da kodlanmıştır. Yapılan her iki kodlama arasındaki tutarlılığın test edilmesi için kodlamayı gerçekleştiren kişiler bir araya gelmiş ve kodlanan anlamlı veri birimlerini gözden geçirmişlerdir. Farklı biçimlerde kodlanan anlamlı veri birimleri tartışılmış ve uzlaşmıştır. Kodlama sürecinde aynı zamanda taslak temalar da belirlenmiş, hazırlanan bu taslak temalar da dikkate alınmıştır. Ancak, veri setinin kodlanması sırasında taslak temalardan kesinleşmiş temalara ulaşılmıştır.

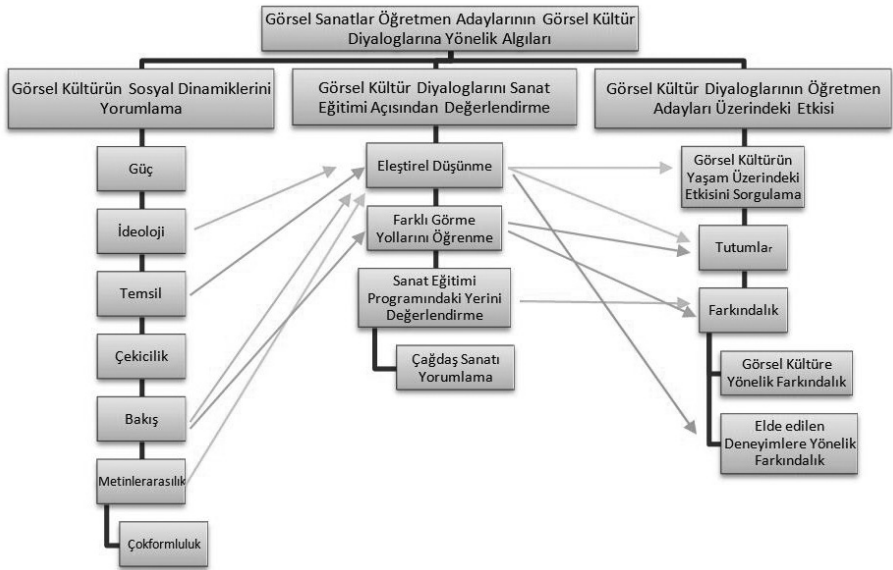
Bu araştırmada geçerlik ve güvenilirlik sorunlarını gidermek amacıyla çeşitli yaklaşımlar sergilenmiştir. Araştırmanın geçerliğini sağlayabilmek için; araştırmada bulguların verilmesinde çalışmanın yapıldığı ortamdan bağımsız hareket edilmemiştir. Bulgular önce alıntılarla tanımlanmış daha sonra yorumlanmıştır. Bulguların tutarlılığını sağlamak için temaları oluşturan kavramların kendi aralarında ve her bir temanın birbirleriyle tutarlılığı değerlendirilmiştir.

dirilmiş ve anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı alandan bir uzmanın görüşleri alınarak kontrol edilmiştir. Araştırmanın yöntem bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu ve özellikleri verilerin toplanmasında kullanılan araçların nasıl geliştirildiği ve uygulama süreci ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için; araştırma veri kaynaklarından elde edilen bulgular yorum katılmadan doğrudan alıntılarla özgün bir biçimde sunulmuş, daha sonra araştırmacının yorumlarına yer verilmiştir. Ayrıca değişik veri toplama yöntemlerinden ve kaynaklarından yararlanılarak çeşitlenmeye (triangulation) gidilmiştir. Böylelikle belirli bir konu yorumlanırken farklı kaynaklardan yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmada öğretmen adayları ile gerçekleştirilen görsel kültür diyalogları sürecinde elde edilen gözlem, görüşme ve doküman kayıtlarının irdelenmesi sonucunda üç ana tema belirlenmiştir. Bunlar; (i) görsel kültürün sosyal dinamiklerini yorumlama, (ii) görsel kültür diyaloglarının öğretmen adayları üzerindeki etkisi ve (iii) görsel kültür diyaloglarının sanat eğitimi açısından sorgulanması şeklindedir. Şekil 1'de elde edilen kod ve temalar ve bunların birbirleriyle ilişkisi verilmiştir.

Şekil 1.

Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Görsel Kültür Diyaloglarına Yönelik Algıları

Görsel Kültürün Sosyal Dinamiklerini Yorumlama

Görsel imgelerde temsil edilen teknolojik, ekonomik, sosyal dinamiklerin kültürel yaşam üzerindeki etkisinin tartışıldığı bu temada görsel kültür literatüründen türemiş yedi temel kavramın (güç, ideoloji, temsil, çekicilik, bakış, metinlerarasılık, çokformluluk) esas alındığı bir çözümlemeye gidilmiştir. Araştırmada popüler kültürün yarattığı görsel imgeler üzerinde sınıf içi tartışmalar, çalışma yapıları ve görüşme formları yoluyla görsel imgelerin kültürel yaşam üzerindeki etkisini doğru çözümleyebilmek, farklı görme biçimleri geliştirebilmek adına öğretmen adaylarının ürettiği düşünceler sıralanmıştır. Veriler kimi zaman birbirinden bağımsız, kimi zamanda sınıf içi tartışmaları daha iyi görselleştirebilmek adına kesintisiz verilmiştir.

Görsel kültürde *güç* anahtar bir kelimedir. Çünkü diğer ilkelerin çoğu güç kavramıyla ilişkilidir (Duncum, 2010). Peki güç kimin elindedir? Bugün dünyaya bakıldığında gücün multi-milyoner şirketlerin ve gelişmiş ülkelerin siyasi politikalarında olduğu söylenebilir. Hatta Tavin ve Anderson'ın (2003) deyişiyle multi-milyoner şirketlerin yeni milenyumun öğretmenleri olduğu da söylenebilir. Çünkü bu şirketler dünya hakkında pek çok mesaj ve bilgi üretmektedir. Nitekim öğretmen adayları görsel imgelerin yaratılmasında, yayılmasında ve amaçları çerçevesinde şu çıkarımlarda bulunmuşlardır.

“Görsel imgeler büyük şirketler ve markalar tarafından yapılmakta, onlar tarafından dağıtılmaktadır. Para kazanmak amacıyla kimi zaman insanların değer verdikleri unsurları kullanarak bizlerin dikkatini çekmeye çalışmaktadır. Ama bazen de kendi değer yargılarını bizlere empoze etmeye çalışmaktadır” (Öğr 3- GF 1)

“Büyük kuruluşlar tarafından yayınlanıp halka sunulmaktadır. Bizim ağzımızdan çıkarmış gibi konuşmaktadır. Fakat büyük güçlü sektörlerin değerlerini, inançlarını, yaşam tarzlarını bize sunarak özendirilmektedir” (Öğr 4- GF 1)

“Etrafımızda görseller, görüntüler reklam ve medya dünyası aracılığıyla yayılmaktadır. Önemli markaların, devasa şirketlerin fikirleri çerçevesinde yapılandırılmaktadır. Dolayısıyla insanlarda onlar üzerinden konuşmakta ve onların yaydığı fikirleri kabullenilmektedir” (Öğr 5- GF 1)

“Görsel imgeleri ya da görüntüleri yapan ve yapan şirketler kendi inandıkları ve hedefledikleri noktalar çerçevesinde bizlere vermek istedikleri vermektedir. Halkın ya da tüketicilerin değer yargılarını yayar gibi görünseler de içeride verilen, arkasında sunulan kendi değerleridir” (Öğr 6 GF1)

“Etrafımızı saran görseller belirli kıta, ülke, değer, yaşam ve kültür biçimleri hakkında konuşmaktadır. Belli güç odakları tarafından yayılmakta ve zevklerimiz, algularımıza hitap etmektedir” (Öğr 8- GF 1)

“Görsel imgeler toplumun her kesimiyle konuşmaktadır. Kimlerin neye ihtiyacı varsa markalar bunlara rant sağlama görevi üstlenmektedir. Bu durumda hem kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmekte, hem de toplumun ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Fakat görselleri ya da görüntüleri üreten şirketler, kimi zaman toplumda tabaklaşmalara neden olmakta ve bu tabakaların değer yargılarına, bakış açlarına göre kendilerince bir vizyon oluşturmaktadır” (Öğr 12- GF 1)

Bulgular bağlamında öğretmen adaylarının görsel kültürde güce dair değerlendirmeleri kayda değer niteliktedir. Öğretmen adayları kitle iletişim araçlarından yayılan imgeler bombardımanının toplumsal düzendeki etkisini açığa çıkaran yargılarda bulunmuşlardır. Bu bağlamda gücü elinde bulunduran şirketlerin dünya hakkında nasıl bilgi ürettiği, yaydığı ve görsel kültür tüketimiyle kimlikleri nasıl etkilediğine yönelik *ideolojileri* sorgulamışlardır. Duncum'a (2010) göre toplumda kültürel materyallerin çoğunu üreten şirketler sosyal katmanlaşmadan, kültürel üretimin ve gücün temel formlarını içeren ideolojilerden yararlanır. Diğer bir deyişle yaygın olan ideolojileri ya da alternatif görüntüleri hiyerarşiyi elinde tutan güç oluşturur. Tavin (2009b) bu görüşü destekler. Ona göre görüntüler gücü elinde bulunduran şirketlerin değer ve inançlardan ayrılmaz, hatta onları insanlara aşılar. Görüntüler aracılığıyla “*Biz kimiz? İyi-kötü nedir?, Nasıl davranmalıyız?*” gibi dünyadaki sosyal varsayımlar yaygın bir şekilde empoze edilebilir (Duncum, 2010). Öğretmen adaylarının görsel kültür uygulamaları yoluyla ideolojiye yönelik değerlendirmeleri birkaç bulgu ile sunulmuştur.

“Bugünün gençleri çocukları, internet ve medya dünyası tarafından yayılan kurgu ve animasyonları izliyorlar. Bu görüntüler birtakım güçler tarafından yaptırılıp belli fikirleri temsil ediliyor. Ayrımcılık, aşağılanma yönelik ya da ırkçı tutumları içerebiliyor. Ve insanlar ya da çocuklar gençler farkında olmadan o fikirleri kabulleniyorlar, sorgulamıyorlar” (Öğr 8- GF 1)

“Toplumun hizmetine sunulan görüntülerin bazısına daha dikkatli bakınca sınıf ayrımcılığı, cinsiyet ayrımcılığı, ırkçılık gibi fikirleri içlerinde barındırdığı görülmekte. Aslında bunların çoğumuz farkında değiliz bizlere sürekli gösterildiği için onları kabulleniyoruz. Normal olarak algılıyoruz” (Öğr 4- GF 1)

“Etrafımızı saran görsel öğeler amaçlı olarak hazırlanmakta, hazırlayan konumunda ise satıcı- pazarlamacılar bulunmaktadır. İnsanların duyguları, beğenileri, içgüdüleri, isteklerini kullanarak izleyici ya da tüketicinin adına konuşmaktadır. Tüketicisiyle beraber eşit bir imaj oluşturulmuştur... Görsel öğelerin etkili tanıtım yapması ve tüketiciye ulaşması için tüketici portföyünün sosyal, ekonomik, dini duygusal, içgüdüsel değer ve dürtüleri göz önünde bulundurulur ve buna göre hazırlanır, Bu özellikler kişiye göre değişebileceği gibi ülkeler bazında da farklı propagandalar yapılmaktadır. Bunu reklam dünyasından çeşitli örnekleri inceleyerek açıkça gördük” (Öğr 11- GF 1)

Uygulanan ilk görüşme formlarında öğrenciler görsel kültür imgelerinin sunduğu ideolojiler üzerine fikir belirtmemişlerdir. Fakat uygulamadan sonra elde edilen bulguların görsel kültüre yönelik “bakma” ve “görme” kavramları arasındaki farklılıkları ortaya çıkardığı söylenebilir. Öğrenciler görsel imgelerdeki ayrımcı ve ırkçı söylemlerin insan bilincini nasıl etkilediği üzerine görüşlerini ifade etmişlerdir. Hall ve Evans’a (1999) göre görsel metaforlarla dolu belli temalar kültürel ve medya çalışmalarının merkezindedir. Özellikle seyreden toplum için gösterim temsil politikaları (eril bakış, feminist bakış), ayna evresi (fetişizm ve röntgencilik), imgelerin yeniden üretimi ve ırkçı söylemin yansımaları olarak öteki kavramı görsel imgelerde sıklıkla karşımıza çıktığı görülmektedir. Ama nasıl? İşte görsel kültür incelemeleri görünen, görünmeyen ya da görülmez olan şeyin anlamı üzerinde sorularla yapılandırılmaktadır (Rogoff, 1998). Bu sorgulamalar ise bakma ve görme süreçlerini devreye sokmaya yöneliktir.

İmgeler bize asıl görüneni değil, bunların *temsillerini* gösterir. İster fotoğraf, ister film, video ya da resim olsun, imgelere bakıldığında görünen şey insan bilincinin ürünüdür (Leppert, 2002).

“Görsel imgelerin ikna edici olabilmesinin nedeni insanların örf, adet gibi kültürel mirasların yanında kişinin kendine özgü değer yargılarını da bu imgelerin içinde bulup sanki kendilerininmiş hissi uyandırabilmesi bu denli ikna edebilmesine bağlı kılınmıştır”(Öğr 12- GF 1)

“Kolay ulaşılabilir yollardan sürekli olarak gösterimler ve sunumlar yoluyla akılda im bırakan bu görsellerin kişi (tüketici) ilgi ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması yoluyla da kişilere “içinizden biri” imajı vermesi”(Öğr 8- GF 1)

“Bu resimdeki insanlar toprak ağası görüntü öyle. Kıyafetleri, poz veriş tarzları, asil duruşları, yanla-

rında onların duruşunu destekleyen av tüfeği, av köpeği hepsi. Yani av gibi aktivitelere zaman ayırayabilecek insanlar. Sürekli toprağa bağlı çalışan insanlar olsalar bu tür aktivitelere zaman ayıramazlardı. Kıyafetleri o dönemin modasına uygun, itinalı, temiz, yüzleri beyaz güneşten yanmamış” (Öğr 12 GK-1.Hafta)

İlk bulguda (Öğr 12) bilinen imgelerin yeniden üretimi, yeniden temsili ile insanlar üzerinde bir etki yaratıldığı vurgulanırken, ikinci bulguda (Öğr 8) “*sizdeniz, içinizdeniz*” vurgusuyla yeni temsil biçimlerine gidildiği vurgulanmıştır. Yukarıdaki son gözlem kaydı ise (Öğr 12) öğretmen adayının Gainsborough’un (1727-1788) Bay ve Bayan Andrews resmindeki kişilerin temsil biçimlerini yorumlama üzerine ortaya çıkmıştır. Aslında görsel kültür çağıma yönelik bir kavram olarak algılandığı da resimlerin ya da her türlü görsel imgenin, dönemin tarihini, kültürünü yansıttığı, o dönemin tanınmasının en iyi yollarından birisi olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Fakat burada görsel kültür sorgulamalarında önemli olan temsilin nasıl yorumlandığı ya da nasıl yorumlanmasının istendiğidir. Çünkü görsel imgeler estetiksel, iletişimsel ve işlevsel amacı olan yeniden üretilmiş temsil biçimleridir. Dolayısıyla verdiği, ilettiği mesaj doğru da olabilir, yanlış da. Örneğin;

“Görsel kurgular zaman içerisinde gerçeklik gibi algılanmaktadır. Görsel kurgulara baktığımızda bizim bilincimize yerleşerek kararlarımızı düşüncelerimizi etkilemektedir. Mesela yurtdışından gelecek bir turist bizim ülkemizde görsel temsiller yoluyla algılanmaktadır. Görsel temsil olumlu bir şekilde yapılandırıldıysa olumlu düşünceler, olumsuz bir şekilde yapılandırıldıysa o kültüre yönelik olumsuz düşünceler oluşmaktadır” (Öğr 1- GF 1)

“Bu görsel bana çok fazla kültürel unsuru barındırdığını düşündürdü. Deniz, kum ve eğlenceye yönelik bir yer diye de düşündürüyor çünkü öyle bir anlatımda var. Aslında herkesin ilgisini çekecek unsurlardan koymuşlar buraya”(Öğr 6 GK-1.Hafta)

“Bu Nike reklamında durdurulamaz, güçlü, engel tanımaz, parçalanamaz ama parçalayabilir güçte bir anlatım var” (Öğr 1 GK-1.Hafta)

“İncelediğimiz klipte görüntü ve sözcükler birbirini hiçbir şekilde desteklemiyor. Sözcükler ayrılık acısı anlatmakta ama klipte bir kadın var sürekli değişiyor, farklı rollerle karşımıza çıkıyor. Ve bundan da haz alan bir tavır var. Görüntüdeki simgeler mesela yeşil elma var, kadının kıyafetleri her şey cinselliği çağırıyor. Kadını arzu edilen bir nesne gibi sunmuş, “ (ÇY 2. Grup)

Öğretmen adaylarının yorumları oldukça dikkat çekicidir. Öğretmen adayları görsel imgelerin yaşanılan kültür üzerindeki etkilerini sorgulamışlardır. Özellikle son yorum (ÇY 2. Grup) görüntünün insanları kendisine çekmek için kadın bedeninin arzu edilen bir nesne konumunda temsil edildiğine vurgu yapmaktadır. Burada öğretmen aday grubu, eril bakışa yönelik temsil biçimlerinin görüntüye bireyi çekme amacıyla kullanılmasına dair eleştirel tavrını dile getirmiştir. Karadağ'a (2004) göre her görüntü bizi önce duygusal anlamda uyarmakta, uyardığı oranda da gösterdiğimiz tepkilere maruz kalmaktadır. Bu anlamda sonsuz görüntü bombardımanında bireyi kendisine çeken görüntü aslında bir yarış kazanmaktadır. Ama bu çekicilik nasıl sağlanmaktadır. Öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir.

"Kişiler aynı hisleri hissetmez, ama çoğunluk o yöndedir. Ve her kişinin etkileneceği görseller vardır. Bu zevkler, ilgi alanları çerçevesinde dikkat çekici cezbedici olmaktadır"(Öğr 8- GF 1)

"Abartılı yapılar ve toplumun değer yargılarını kullanarak cezbedici yapıyorlar, Vatandaşın bilincine inerek arzularını isteklerini uyandırmaktadır"(Öğr 10- GF 1)

"Özellikle reklamlarda genç erkekleri, kızları kullanarak, daha cezbedici olmaya çalışıyorlar"(Öğr 5- GF 1)

"Görsel imgeler insanların çeşitli yönlerdeki dürtülerini harekete geçirebilecek tasarlanmaktadır"(Öğr 9- GF 1)

"Bir film izlemek istesek ya da bir ürünü almak istesek onun tanıtımlarından, reklamlarından, etkiliyoruz, oradaki gösterim biçimi bizi etkiliyor, ürünü alıp almamaya karar veriyoruz. Hatta bize yararlı olmayacağını düşündüğümüz ürünü bile sırf reklamları bilincimize yerleştiği için cazibesine kapılıp alıyoruz"(Öğr 1- GF 1)

Görüldüğü gibi öğretmen adayları abartma, toplumun değer yargılarını ve bedenini kullanma yoluyla insanların dikkatinin bir şekilde çekildiğine yönelik görüşlerini ifade etmişlerdir.

".....Burada kültürel değerimizle bizim ilimizi çekmeye çalışmışlar. Nazar boncuklu Coca Cola şişesi, iğne oyacı, ahşap oyma... Bunlar bizim geleneksel sanatlarımızdan olduğu için ilgimi direkt çekiyor. Hatta bunları kullandığı için çok hoşuma gidiyor.

Metin ile görsel birbirini destekliyor. Kevin Costner'ın bir Hollywood yıldızı olduğunu biliyoruz. Mesaj bir yıldız gibi hissedeceksiniz diyor. Bizi bununla etkilemeye çalışıyor

Az önceki THY reklamında, THY gücünü bir sporcuyla temsil etmişti. Bu reklamda ise ayrıcalıklısız hissini vermeye çalışıyor. Bunun içinde bir Hollywood yıldızına yapılan muamele ile gösteriyor

Aslında her ürüne gereksinim olmadığı halde gereksinim varmış gibi empoze edilmeye çalışılmaktadır. Markaların amaçlarına hizmet etmekte, bizim değer yargılarımızı kullanmaktadır....." (Öğr 10- GF 1)

Reklamlar görsel kültürün merkezindedir. Berger'e (1995) göre reklamcılık çekicilik üreme sürecidir ve nesnelere değil toplumsal ilişkileri amaçlamaktadır. Alıcının okulda tarih, mitoloji, şiir vs. olarak öğrendiklerini çekicilik üretiminde kullanmaktadır.

İmgeler çok şey anlatır ve herkes imgeyi kendi anlayabileceği şekliyle yorumlar (Parsa, 2007). Bu nedenle görsel ve popüler unsurlara bakmak kadar onlara nasıl baktığımızda önemlidir (Duncum, 2002). Çünkü her bireyin seçimleri bireysel ve tarihsel geçmişi, yaşam deneyimlerine ve inançlarına göre değişen bir nitelik taşımaktadır (Leppert, 2002). Bu nedenle bireyler bir görsele baktıkları zaman farklı bakışlar geliştirebilir. Öğretmen adaylarının görsel kültür diyaloglarında aynı görsel imgeye farklı bakış açıları ile yaklaşımları üzerine gözlem kayıtlarından alınan bulgular şöyledir.

".....Bence bu afişte oradaki kişi kollarını açmış, yani Türkiye'ye gelince böyle karşılarısınız. Biz size kucak açarız, arkada medeniyetimizi görüyorsunuz Asya ile Avrupa arasında bir köprüyüz mesajı var.

Bence buradaki kişi yabancı bir turist. Duruşu, temsil ediliş biçimi bir yabancı gibi. Burası çok eğlenceli güvenli bir ülke düşüncesi verilmek isteniyor. Yani ben geldim sizde gelin der gibi bir duruş sergiliyor.

Bence burada arkadaki köprü imajıyla figürün gayet medeni görüntüsüyle bizde sizdeniz imajı verilmek isteniyor

Aslında adamın nereye baktığı gösterilmemiş. Burada diğer insanları göremiyoruz, onların ne yaptığını nasıl yaşadığını göremiyoruz. Orada mesela kafeler var. Oralarda vakit geçiren insanlar var. Onlar gösterilmiş olsaydı, insanların yaşam biçimleri hakkında da seyreden kişi bilgi alınabilirdi.

Burada adamı turist olarak düşünürsek adam Türkiye'nin T'sini oluşturmuş. Yani ben buraya gelince Türkiye'nin bir parçası oldum imajı varda diyebiliriz

Yani adamın kollarını açmış duruşu özgürlük, güven hissettiriyor. Davetkâr bir düşünce var. Gelin misafiriniz olun şeklinde....." (GK 2. Hafta)

Yukarıda kesintisiz bir şekilde verilen gözlem kaydı aynı görsel imgeye farklı bakış üretmek için etkili olduğu gibi olaylara farklı bakabilme, ayrıntılı fikirler geliştirme, zenginleştirme ve zenginleşme adına kayda değer niteliktedir. Bu bağlamda aşağıdaki gözlem kaydı çoğulcu bakış açılarını ve etkileşim biçimlerini gösterme adına etkili olabilir.

“.....Özgürlüğü barındırdığı kadar korkuları da yansıtıyor bence..... Figürün yüzü hiç gösterilmemiş sırtını dönmüş olması korkuları yansıtıyor bence

İnsan bedeni kullanılarak insana vurgu yapılmış.

Ama burada bence bir tezat var. İstanbul taşı top-rağı insan diyor, İnsan bedenini vermiş ama insan bedenine yansıyan yansıda insan yok, metinle bağ yok.

İstanbul'da pek çok insan var. Her insanın içinde de İstanbul var, bir dünya yaşam var gibisinden bir anlatım olabilir.

Askında İstanbul hepimizin kültürünü yansıtıyor. Görsel olarak insan olarak Tüm Türkiye'nin karşı bir yer

Mesela orda Cami ve Kilise yan yana kullanılmış, Biz grupça öyle algıladık. Burada insanların dinsel olarak özgür bırakıldığını, toleransı, pek çok etnik kökeni içinde barındırdığını ifade ediyor diye düşündük.

Burada İstanbul'un tarihi dokusu ile insanı bağdaştırmışlar, tarihi yapıda insan, görselin çekiciliği gücü bizce buradan geliyor.

Biz de kültürel sentezi ön plana çıkardığı için güçlü. Burada İstanbul silüetinin insan bedenine kazanması ya da yansıtılmış herhalde. İnsanla bütünleştirme söz konusu

Biz şu bir atasözü var ona gönderme yaptığını düşünüldük. Hani "İstanbul'un taşı toprağı altın" derler ya burada sanki ona gönderme yapılıyor.

Burada her insanın içindeki kalabalığı yansıtan bir yaklaşım var.....”(GK-2. Hafta)

Her imgede bir görme biçimi yatsa da bir imgeyi algılayışımız ya da değerlendirişimiz aynı zamanda görme biçimimize bağlıdır (Berger, 1995). Görsel dilde kullanılan kodlar farklı kültürlerde ve alt kültürce ya da bireylerce farklı olarak okunabilir. Parsa'ya (2008) göre görsel okuma tanımlamalarının çoğu bireyin görsel bir imgeyi, görüntüyü nasıl yorumladığı olgusunu da içermektedir. Yukarıdaki bulgular incelendiğinde öğrencilerin konu ya da sorun üzerinde sorgulayıcı bir tutum geliştirdiği söylenebilir. Öğrenciler görselde yer alan temel

yapılar üzerine tekrar tekrar düşünmüş yeni anlam arayışlarına gitmişlerdir. Bu anlamda sürecin bilgilerine yeni bilgi ekleme biçiminde gerçekleştiği söylenebilir.

Bir imgenin anlamı onun hemen yanında görülen ya da hemen arkasından gelen şeye göre değişir. O imgenin taşıdığı yetke içinde görüldüğü tüm bağlama yayılır (Berger, 1995, s. 29). İmgeyi destekleyen sözcükler ya da yardımcı unsurlar arasındaki bağlar kişiyi yeni sorulara ya da yeni yorumlara götürebilir. Aşağıda öğretmen adaylarının kendilerine gösterilen görsel imge üzerindeki unsurlar arasında kurmuş olduğu *metinlerarası* bağlantıları nasıl yorumladıkları verilmiştir.

“.....Burda Coca Cola'nın küresel bir içecek olduğu ve dünyanın her yerinde içildiği imajı verilmeye çalışılmış. Çünkü bir tarafta çekik gözlü bir kadın var diğer tarafta farklı türde bir kadın var.

Yazıda yaşamın kenarında Coca Cola ile tazelen diye çevirebileceğimiz bir yazı var. Bence yaşamın ve dünyanın her yerinde gibi bir gönderme var.

Yandaki afişler farklı sanki dergi kapaklarından kesilmiş gibi hatta biri ruj biride güneş gözlüğü reklamı gibi duruyor.

Bence bunları kullanarak dergilerde yer alan marka yüzler için bile Coca Cola vazgeçilmez demek istiyor. Çünkü ünlü kişilerin kullanıldığı reklamlar daha cazip edici oluyor. Daha özendirici olabiliyor. Bence insanları bu yolla etkilemeye çalışıyor.

Aslında yandaki resimler sonradan eklenmiş gibi, bilgisayarla yapılmış bir kurgu olabilir.

Bence reklam gerçekten böyle kurgulanmış çünkü yazıda verilen mesaj resmin tamamıyla anlam kazanıyor.....”(GK- 4. Hafta)

“Görsellerde çeşitli formların birbirini desteklemek için yan yana nasıl getirildiğini gördüm. Örneğin; İstanbul, fincan ve lokum, bir araya getirilmişti. Orada Türk misafirperverliğine açık bir gönderme vardı. İncelediğim reklamlardan biri klasik bir erkek giyim reklamıydı. Görsel klasik bir yunan heykeliyle tasarlanmıştı ve anlatımı daha etkileyici hale getirmişti” (Öğr 8- GF 2).

“Bu fotoğraf 1946'da çekilmiş köşesinde 1946 yazıyor. Aslında tarih savaştan sonrasına geliyor. Savaştan gelen askerleri karşılama telaşı ve onları görmek için merak olabilir” (Öğr 7 GK-1.Hafta)

“Kanat uçmak ön planda Burada tanınmış bir sporcu var güçlü kuvvetli, onun gücü ile THY ilişkilendirilmiş gibi. Sporunun arkasında mekanik görüntüde kanatlar var, sporcuda Nike tişörtü var. Nike

markasının gücünden de yararlanıyor bence” (Öğr 7 GK-1.Hafta)

Türkkan'a (2008) göre görsel kültür çalışmalarında gerçekleştirilen metinlerarası ilişkilendirmeler etkin öğrenmeye yönelik sorgulayıcı yorumlara ve değerlendirmelere yol açarak yaratıcı süreçlerin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Görsel kültür çalışmaları, öğrencilerin gördüklerine ilişkin ne algıladığı ve görünen şeyin öyküsünün ne olduğunu anlamlandırması üzerine kurulu çalışmalardır (Türkkan). Yukarıda öğretmen adaylarının metinlerarası bağları yorumlamaları sonucunda görsele ilişkin var olan algılamaları görsele yapılan sorgulamalarla genişlemiş ve giderek değişime uğramıştır. Öğretmen adaylarının görsellerde yer alan unsurlar üzerine birlikte düşünmesi görsel nesnelerin içerdiği anlamlar katmanının farkına varabilmeleri açısından etkili olmuştur. Bu anlamda metinlerarası bağlar üzerine düşünmenin öğretmen adaylarını görünenin tek bir anlamı olmadığı bilinciyle çoğulcu bir bakış açısına yönlendirdiği söylenebilir.

Duncum'a (2002) göre bugünün dünyasında anlam, görsel alanlar, görsel ve popüler objeler, müzik, ses efektleri, resimler vb. olgularla etkileşim halinde üretilmektedir. Görsel imgelerin etkin gücü söz ve yardımcı unsurlar (diğer resimler) dışında zamanımızda teknolojinin de gelişmesiyle artmıştır. Du-rağan imgelerde içerik, renk, ışık, yazı ve uzamsal öğeler önemliyken, hareketli imgelerde, sahne, kurgu, ses öğeleri imgenin anlamını kuvvetlendirmede kullanılmaktadır.

“Aslında sunulan görsel ne kadar duyu organına hitap ederse o kadar empati kurulması sağlanabiliyor. Hatta bunun üzerine çalışmalar yapılıyor, koku veren medya aletleri, televizyon falan üç boyut, beş boyuta çıktı. Yani o filmi izlerken o havayı, o dumanı, o kokuyu duyabiliyorsun ve içine girebiliyorsun aslında burada yapay, ama yapay olması gerçek olması o kadar önemli değil, bizim algılarımızı etkilemesi önemli” (Öğr 12 GK-1.Hafta)

Öğretmen adayının sunduğu görüş görsel imgelerin çoklu formlarla etki gücünün artırıldığına yöneliktir. Öğretmen adayı bu etkinin teknolojik gelişmelerle sağlandığını belirtmiştir.

Görsel Kültür Diyaloglarının Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkisi

Görsel kültür diyaloglarının öğretmen adayları üzerindeki etkilerinin tartışıldığı bu temada her an görülen imgeler yoluyla elde edilen günlük estetik deneyimlerin bireyin dünya görüşü ve kimliği

üzerindeki etkisinin esas alındığı bir çözümlemeye gidilmiştir. Bulgular görsel kültüre ve elde edilen deneyimlere yönelik farkındalık, tutumlar ve görsel kültürün yaşam üzerindeki etkisini sorgulama başlıkları altında verilmiştir.

Görsel kültür diyalogları, öğretmen adaylarının görsel kültüre yönelik farkındalık düzeylerini artırmıştır.

“Bu günkü gençler, çocuklar Bilgisayar oyunları, animasyonlar, reklam filmleri diziler, filmler vb. görselleri izliyorlar. Bunları görüntülü kitle iletişim araçları kullanarak izleyebiliyorlar” (Öğr 9- GF 1)

“Gençler artık televizyondaki yerli ve yabancı dizileri izliyorlar. Dizilerdeki yaşam tarzları üzerine hayaller kuruyorlar. İnternetteki sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla etkileşime giriyorlar” (Öğr 6- GF 1)

Görüldüğü gibi bazı öğretmen adayları çocuk ve gençlerin çevresini saran görsel imgelerle etkileşim biçimlerinin tartışılmaz boyutta olduğunu ifade ederken, bazı öğretmen adayları görsel kültür diyalogları yoluyla görsel imgelerin oluşturduğu iletişimsel ve işlevsel amaçlara yönelik farkındıklarını dile getirmişlerdir.

“Çevremde bulunan günlük hayatımda çok çok karşılaştığım görsel imgelere karşı daha çok farkındalık yarattı. Farklı bakış açılarından ele alabilme katkı sağladığı kaçınılmaz” (Öğr 9- GF 2).

“Reklamların ve üretilen afişlerin, billboardların, kliplerin, çeşitli filmlerin zaman zaman çok farklı anlamlar verebileceğinin farkına vardım İnsanların ilgisini ve dikkatini çekmek için özendirici rollerini fark ettim”(Öğr 8- GF 2).

“Günümüzde insanlar genellikle hayal güçlerinin etkisiyle ulaşmak istedikleri hayatı ya da duygularına hitap eden görsellere yönelmiş durumda Bu görseller insanları ilgi, ihtiyaç, kültür, algı ve beğenilerine göre şekilleniyor. Bugün insanların izledikleri genellikle görsel medya üzerine kurulmuştur. Görsel öğelerin ağırlığı yazılı medyayı bir etkiler durumdadır” (Öğr 7- GF 1)

Elde edilen bulgularda da görüldüğü gibi görsel kültür sorgulamaları yoluyla farkındalığın geliştirilmesi öğretmen adaylarının hem yaşadığı dünyayı, hem de kendi iç dünyalarını daha iyi anlamaları açısından etkili olmuştur. Bu anlamda görsel kültür çalışmaları yansıtıcı ve eleştirel düşünme tarzıyla bütünleşen bir yaklaşımla temellenir. Buradaki eleştirelilik Rogoff'un (2007) deyimiyle kişinin düşüncesinde var olan sınırlamaları fark etme eylemidir.

“Görsel imgelere farklı bakış açıları yürüterek altında yatan mesajlara ulaşabildiğime inanıyorum...

Farklı görme yollarını öğrenmek adına etkili olduğunu düşünüyorum” (Öğr 10- GF 2).

“Görseller üzerinde tartıştık, düşüncelerimizi görselde gördüğümüz unsurlar çerçevesinde birbirimize ilettik, Bir görsele bakarak amacını sorguladık, bizi nasıl hangi yollarla etkilediğini, bize gösterilmeyenin ne olduğunu beraber tartıştık. Bu da çok farklı bakış açıları gösterdi bize. Farklı yaklaşımları gördük” (Öğr 4- GF 2).

“Reklam ve medya sektörünün amaçlarının toplumu nasıl etkilediğini, toplumun değerlerini ve yaşam tarzını oluşturmada ne şekilde başarılı olduğunun farkına vardım. Buradaki sınıf ortamında medyadan çeşitli görüntülerin incelenmesi ile farklı bakış açılarına yöneldiğimi gördüm” (Öğr 2- GF 2).

“Etrafımıza baktığımızda neleri göremediğimizi gördük” (Öğr 5- GF 2).

“Görsel imgelerin tüketiciye sunum tarzı bu sunumların önemi ve etkileycilik düzeyleri ile bu öğelere farklı açılardan eleştirel yaklaşım..... Görsel imgelerin hangi mantığa göre düzenlendiği neleri sunup nelere saldırdığı, bu süreçte kültürün ve beğenilerin önemini kavrayıp bu yolda bakış açısı kazanmamı ve eleştirmemi sağladı” (Öğr 11- GF 2).

Yukarıdaki bulgulardan hareketle öğretmen adaylarının elde ettikleri deneyimler farklı görme biçimlerini öğrenme, farklı bakış açılarına yönelme, neleri göremediklerini fark etme, eleştirel bakış açısı kazanma şeklinde özetlenebilir. Bu bağlamda elde edilen deneyimler görmeye yönelik farkındalık olarak adlandırılabilir. Ancak öğretmen adaylarının “Görsel imgeler *bizlerin düşüncelerini biçimlendiriyor.*, Düşüncelerimizi, yaşam tarzımızı etkiliyor.” gibi ifadeleri ise bakmayı, görmeyi ve bilmeyi öğrenmek adına kayda değerdir.

“Bu yaptığımız çalışmalar bizlere baktığımız bir imgeye nasıl bakmamız gerektiğini sadece bakmak için değil, onun neler vermek istediğini görebilmemiz gerektiği gibi konularda deneyimler elde etmemizi sağladı. Özellikle kültürel yapıyı anlamada etkili oldu. Görsellerin kültürü nasıl biçimlendiğini bizlerin yaşam tarzlarını, düşünme biçimlerini nasıl etkilediğini görmemizi sağladı” (Öğr 12- GF 2).

“Etrafımızda o kadar çok izlenecek şey var ki, artık televizyonlar, internet, reklamlar, afişler, bizim hayallerimiz, ideallerimiz oluyorlar” (Öğr 5- GF 1)

“Büyük şirketlerin ürünlerini satmak amacıyla her türlü üstü örtük mesajla çeşitli görüntüler yaydığını fark ettim, görüntülerin pek çoğu masum değil, insanları kandırmaya yönelik kendi fikirlerini sürekli empoze ediyorlar. Fakat bu tür görsel kültür ince-

meleri yoluyla kişilerin örtük mesajları yorumlayabilmesi sağlanabilir” (Öğr 1- GF 2).

“Her toplumda bazı güçler var. Bunlar bazen devletler, bazen de şirketler. Bunlar görseller yoluyla kültüre bizlere biçim veriyor, düşüncelerimizi etkiliyor. İşte görsel kültür dersi bunları anlamamı sağladı” (Öğr 3- GF 2).

“Ben reklamların sadece bir ürüne müşteri çekmek, o ürünü satmak üzerine yapıldığını düşünürdüm. Ama bu derste incelediğimiz bazı reklam görüntüleri, afişleri bu duruma daha farklı bakmama neden oldu. Reklamlar zaman zaman siyasal düşünceleri içlerinde barındırarak insanlara mesajlar vermekte kimi zamanda etnik, ırksal ya da cinsel kimliği ön plana çıkartan yeren unsurlar taşımakta, bunları görebilmek bunlar üzerine tartışabilmek benim için çok değerli bir deneyim oldu. Çünkü savundukları fikirlerin şu ana kadar farkına varmadığımı anladım” (Öğr 9- GF 2).

Sunulan bulgularda da görüldüğü gibi görsel kültür incelemelerinin öğretmen adaylarını iki kere düşünmek, sorgulamak, farklı bakışlarla yeni yorumlar getirmek gibi tutumlara yönelttiği söylenebilir. Öğretmen adayları görsel imgelerin içerdiği örtük anlamları keşfetme, görünenin tek bir anlamı olmadığı bilinciyle hareket etme, ilişkilendirme ve sorgulamaya dönük tutumlar sergilemişlerdir. Öğretmen adaylarının ifadeleri şöyledir.

“Görsel kültür eleştirileri kültürel yapıyı anlama konusunda hem olumlu yönde etkiledi hem de olumsuz. Kültürel yapıyı anlamlandırmada Türkiye afişlerini incelememiz görsel kültürün önemini anlamada iyi bir örnekti. Görsellerin bir ülkeyi ne kadar kötü (Geceyarısı Ekspresi Filmi) ya da ne kadar iyi (İstanbul kültür başkenti afişleri) gösterebileceğini gördüm. Onun için bir farklı bir kültürü yansıtan bir görsele bakıldığında bence iki kere düşünmek gerekiyor. Ya da her şeye inanmamak gerekiyor” (Öğr 1- GF 2).

“Baktığım TV, net, afiş, kitap, dergi, alışveriş ilanları gibi unsurlarda ürünün neden, nasıl ve amacına yönelik mi diye sorular sormaktayım. Evet burada içerik ve görüntü birbirini desteklemiş, ya da tam tersi olmuş diyebilirim. Bu tür görüntülere içerik açısından tekrar bakıyorum, farklı bakışlarla yeni yorumlar getirmeye çalışıyorum” (Öğr 3- GF 2).

“Özellikle reklamlar daha çok ilgimi çeker oldu. Reklamların insanları cezp etmek uğruna nasıl kullanıldığını, doğru yanlış verdiği mesajları daha çok sorgular oldum” (Öğr 4- GF 2).

“Farklı bakış açıları ile eleştiri yapabilme yetisi kazandırdı” (Öğr 11- GF 2).

“Bu görsel kültür sorgulamalarına başladığımızdan beri özellikle reklam amaçlı görüntülere daha farklı bakar oldum. Oradaki metnin resimle ilişkisi, müziğin fonksiyonu ya da ses etkilerinin görüntüyü nasıl desteklediğini, reklamın belli bir ideolojiyi yansıtıp yansıtmadığı, yada insani bazı değerleri görmezden gelip gelmediğini ister istemez sorgulamaya başladım” (Öğr 6- GF 2).

Öğretmen adayları görsel kültür sorgulamalarında görselde ya da görüntüde kullanılan metinlerarası bağları yorumlayarak yeni bakışlar üretmişlerdir. Özellikle reklam görüntülerindeki kurmaca anlamları yorumlamışlar ve bunların *yaşam üzerindeki etkisini sorgulamışlardır*. Karadağ’a (2004) göre sanal ortama taşınan görüntülerin büyük bir bölümü ne yazık ki yaşamın anlamını yansıtmaktan çok kendi yeni biçimlerini ve yaratılan kurmaca anlamları bize onaylatma amaçındadır. Veriler şöyledir.

“Görüntüler hayatı öyle çok etkiliyor ki zamanla tabi ki gerçekmiş gibi algılanıyor. Dizi karakterlerinin gerçek sanılıp kötü karakterleri oynayan oyuncuların sokakta dayak yediği, kahramanlar ölünce arkasından dualar edildiğine şahit oluyoruz” (Öğr 10- GF 1)

“Teknoloji yoluyla görsel imgelerin artık çok fazla yayılması yaşam tarzlarımızı çok fazla etkiliyor. Görüntüler insanların gözlerini boyanarak düşünme biçimleri etkileniyor. Örneğin; Dizilerdeki kahramanlar gibi giyinmek istiyoruz, onlar gibi davranıyoruz” (Öğr 1- GF 2).

“Televizyonda ya da görsellerde yer alan kişiler ister istemez örnek alınmaktadır. Dolayısıyla bu kişiler yaşam tarzımızı yaşama bakışımızı etkilemektedir” (Öğr 2- GF 2).

“Görsel imgeler sadece pazarlamada değil, belli bir fikrin empoze edilmesinde de kullanılmaktadır. Örneğin siyasette kullanılan görsel imgeler yoluyla bir ülke siyasetine yön vermek, bu sayede dünya politikasını etkilemek mümkün olabilir. Bu olay kişilerin kimliğini ve yaşam tarzını küresel boyutta etkileyebilir” (Öğr 11- GF 2).

“Bugünkü popüler anlayışta görseller daha çok pazarlama taktiğinde etkin kullanılmakta. Satılmak ya da beğendirilmek istenen ürün ya da hizmet insanların duygu, ahlak vicdan istek ve hayallerini baskı altına almakta ve kişinin o görsel öğenin bir parçası olduğuna inanması sağlaması amaçlanmaktadır” (Öğr 3- GF 1)

“Gördüğümüz her şey beynimizde belleğimizde iz bırakmaktadır. Dikkatle bakılsın ya da bakılmasın. Kendi düşüncelerimiz gibi daha sonra biz onları

hayatımızın ya da düşüncelerimiz bir parçası olarak kabul etmekteyiz” (Öğr 5- GF 1)

Bulgularda da görüldüğü gibi görsel kültür sadece kuramsal modelleri ele alarak yeni bakış açıları üretilmesi şeklinde değerlendirilemez. Aynı zamanda görsel imgelerin sunduğu yeni düşünme modellerinin ya da yaşam biçimlerinin sorgulanmasını da içerir. Bu bağlamda görüntünün bireyin yaşama bakışını etkileyen ve yeni açılımlar ile öneriler getiren bir anlamı söz konusudur. Nitekim öğretmen adaylarının görsel imgelerin sunduğu yeni düşünce ve yaşam biçimlerinin bireysel kimliği ve kültürel yaşamı nasıl etkilediği üzerine görüşleri görsel kültür eğitiminin gerekliliğini ortaya koyar niteliktedir.

Görsel Kültür Diyaloglarının Sanat Eğitimi Açısından Sorgulanması

Görsel kültür çalışmalarının sanat eğitimi açısından sorgulandığı bu temada günlük popüler görüntüler yoluyla elde edilen estetik deneyimlerin öğretim programındaki etkisini değerlendirecek bir çözümlenmeye gidilmiştir. Elde edilen bulgular eleştirel düşünme, farklı görme yollarını öğretme, sanat eğitimi programlarındaki yerini sorgulama ve çağdaş sanatı yorumlama şeklinde sıralanmıştır.

Görsel kültürde ele alınan görselin kendisi değil, o görselin birey, toplum ve dünya için ne anlamlar ürettiği önemlidir (Türkkan, 2008). Bu bağlamda görsel kültür anlamların oluşturulması ve sorgulanmasında etkili görülmektedir. Nitekim öğretmen adayları görsel kültürü inceleme yoluyla hayata dair *eleştirel düşünme* becerilerinin arttığını ifade etmişlerdir.

“Görsel kültür incelemelerinin eleştirel ve çok yönlü düşünmeyi öğrenciye kazandırmak için etkili bir yöntem olduğunu düşünüyorum” (Öğr 3- GF 2).

“Bize uygulanan gibi çocukların yaş düzeylerine göre görseller üzerinden öğrencilerle karşılıklı konuşmalarla yapılan değerlendirmelerin görsel kültür ürünlerine eleştirel bir gözle bakmak açısından önemli olduğunu düşünüyorum” (Öğr 9- GF 2).

“Görsel kültür incelemeleri farklı bakışlarla araştırma ve anlama açısından öğretmen adayları üzerinde etkili olmuştur” (GN- 2. Hafta)

Rogoff’a (1998) göre görsel kültür çalışmalarının temelinde eleştirel düşünme vardır. Eleştirel düşünme olayların tek bir bakış açısından ele alınmasından öte, öğrencilerin kendi oluşturdukları farklı bakış açılarının neler olabilecekleri ve üzerinde düşünebilecekleri tartışma ortamı biçiminde görülebilir (Cohen, 1993). Görsel kültür çalışmalarında imgeler, estetik beğeni ve değerlendirmelerden

çok anlamların farkına varılması ve yorumlanması üzerine kurulur. Algılama ve yorumlama eleştirel bir tavır gerektirir. Öğretmen adaylarından görsel imgenin verdiği ileti üzerine bireysel ve sosyal bağlamların yorumlanmasının istenmesi eleştirel tavrın sergilenmesine bir neden oluşturmuştur.

“Çocuklara çevrelerindeki görsellere nasıl bakılacağını göstermek gerçekten farklı görme biçimleri öğretecektir. Çünkü yapılan etkilik bizleri bu yönde etkiledi” (Öğr 3- GF 2).

“Bu gibi etkilikler farklı bakış açılarını çocuğa sunma açısından önemli. Fikirlerini görseller yoluyla özgürce ifade edebilmelerine olanak vermesi açısından etkili” (Öğr 6- GF 2).

“Görsel kültür bize ne anlamak istiyor, görselin asıl amacı ne, ne mesaj veriyor, bizlere gösterilmeyen ne var. Bu sorulara yorum getirebiliyorsak farklı görüşünüz demektir” (Öğr 7- GF 2).

Yapılan görsel kültür incelemelerinde sorgulamaların bütünü “görme” kavramı etrafında kurulmuştur. Görsel kültür çalışmalarında görüleni irdelemek ona yüklenen anlam ve oluşturulan imgelerin kimi ya da neyi temsil ettiğini sorgulamak önemlidir. İlişkilendirme, sorgulama ve yorumlama o nesnenin anlamına yüklenen bireysel ve sosyal bağlamları oluşturur. Türkan’a (2008) göre bu sorgulama yaklaşımları çocuğun eleştirel bakış açısı ve sorgulama becerilerinin gelişmesine yardımcı olabilir. Nitekim öğretmen adayları sanat eğitimi derslerinde görsel kültür uygulamalarının her düzeyde öğretim programını zenginleştireceğini ve öğrencilerin daha çok dikkatini çekeceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Sanat eğitiminde her gün sürekli karşılaşılan görüntülerin eleştirel yolla sorgulanmasının çocuklar tarafından daha çok ilgi çekeceği bir gerçek. Çünkü bugünün gençleri, çocukları bu görüntülerle sürekli etkileşim halindedir. Onun için sanat eğitimi programlarında görsel kültür incelemelerinin yer alması doğru bir yaklaşım olacaktır diye düşünüyorum” (Öğr 10- GF 2).

“Görsel kültür uygulamalarını sanat eğitimi açısından değerlendirirsek kesinlikle çocukların seviyelerine uygun görsel imgelerin seçimi önemli. Disney örneğinde olduğu gibi onların dünyasından görseller üzerine sorgulamalar yapılırsa yararlı olacaktır” (Öğr 12- GF 2).

“Popüler kültür ürünlerinin sanat eğitimi derslerinde sorgulanması günümüz dünyasını gençlerin daha iyi anlaması ve yorumlanması açısından ve de eleştirel tutumlarını artırmak açısından önemlidir. (Öğr 1- GF 2).

“İnsanların günlük hayatta karşılaştığı, deneyimlediği görsellerin ders olarak verilmesi öğrencilerin eleştirel düşünmeyi daha iyi anlaması açısından etkili ve kalıcı olacaktır” (Öğr 2- GF 2).

“Her gün karşılaştığımız görseller daha ilgi çekici, çocukların, gençlerin devamlı izlediği şeyler. Bunların sanat eğitiminde kullanılması daha çok ilgi çekecektir. Çocuklara verilen sanat eğitiminin daha kalıcı olmasını sağlayacaktır” (Öğr 3- GF 2).

“Görsel kültür imgelerinin hedefleri, kullandığı yöntem, kişilerin psikolojileri üzerindeki etkileri konusunda bilgilendirme ve sorgulama yöntemine başvurulabilir. Aynı eleştirel bakışın sanat eserleri sorgulamalarında kullanımı sağlanabilir” (Öğr 11- GF 2).

“Sanat eğitimi programlarında kesinlikle bu tür uygulamalara yer verilmeli. Akılda daha kalıcı oluyor ve unutulması zorlaşıyor. Mesela geçmiş sanat eserlerinin günümüzde yorumlandığı çok değişik örnekler var. O gibi örneklerle başlanırsa çocuklara günümüz ve geçmiş sanat eserlerini öğretmek daha iyi olacaktır” (Öğr 7- GF 2).

“Aslında çağımızda görsel imgeler bombardımında sanatsal üretimin işlevi ve değeri bence gitgide azalmaktadır. Ancak belli bir kitleye hitap ettiğini bile söyleyebiliriz. Bunun için görsel imgeleri zaman zaman derslerde kullanmak yenilikçi ve çağa ayak uydurma anlamında etkili olacaktır” (Öğr 4- GF 2)

Duncum (2002) görsel kültür sorgulamalarını sanat eğitiminde günlük estetik deneyimlerden yararlanma olarak ifade eder. Özellikle günlük estetik deneyimlerin kimliğin inşasındaki rolünün yadsınmamasını belirtir. Bu çerçevede öğretmen adayları görsel kültür uygulamalarını ilgi çekici, yenilikçi ve davranış geliştirici olarak nitelendirmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarından biri görsel kültür uygulamalarının çağdaş sanatı *yorumlama* adına etkili olduğu yönünde fikir belirtmiştir. Bu görüş araştırmacının gözlem notlarına da yansımıştır.

“Çağımızın sanatçıları medyanın insanlar üzerindeki olumsuz etkisini görmüş ve bunları eserlerinde yermişler. Günümüzde bazı sanatçılarda klasik sanat eserleri ile günümüz arasında bağ kuracak çalışmalar yapmışlar. Aslında bu çalışma çağdaş sanatı daha doğru değerlendirmek için etkili diye düşünüyorum” (Öğr 7- GF 2).

“Öğretmen adayları çağdaş sanatçıların medyayı, görsel kültürü eleştiren çalışmalarını inceleyince çağdaş sanatı daha iyi anlamlandırabileceklerine inanmışlardır (GN- 3. Hafta).

Bulgular genel olarak incelendiğinde görsel kültür çalışmalarının öğrencilerin eleştirel kapasitelerini artırdığı, analiz, yorumlama ve içeriksel olarak anlamlı görüntülere yanıt verme tutumlarını açığa çıkardığı söylenebilir. Öğrencilerin görsel kültür üzerine fikirlerini anlatma ve paylaşma yoluyla görmelerinin keskinleştirilmesi eleştirel birey yetiştirilmesine katkı sağlama açısından önemlidir. Özellikle görsel kültür aracılığıyla toplum ve toplumlararası fiziksel ve sosyal çeşitliliğe karşı farkındalık oluşturmak ve duyarlılığı artırmak yönünden etkili sonuçlar vereceği de düşünülmektedir.

Tartışma

Bu çalışmada öncelikle görsel kültür kavramı ve eğitimde görsel kültür kuramının temel yapısı açıklanmış ve görsel kültüre dayalı günlük estetik deneyimlerin sanat eğitimi öğrenme süreçlerine nasıl yansıtılabileceği ve etkileri görülmek istenmiştir. Yapılan uygulamada ileride “görme” eğitimi verecek olan görsel sanatlar öğretmen adaylarının görsel kültüre yönelik görme pratiklerinin geliştirilmesi, görsel imgelerde temsil edilen teknolojik, ekonomik ve sosyal dinamiklerin kültürel yaşam üzerindeki boyutunun tartışılması ve görsel kültürün sanat eğitimi öğretim programlarındaki yerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma geleneği ile gerçekleştirilen bu çalışmada bir genelleme kaygısına gidilmemiş görsel sanatlar dersi öğretmen yetiştiren kurumlar için görsel kültür eğitiminin yeri konusunda bir bakış sunmak istenmiştir.

Ülkemiz literatürü için oldukça yeni bir kavram olan görsel kültür, 1990’ların başlarında özellikle Batıda bilimsel metinler, mesleki dergiler, yeni program açıklamalarında gündeme gelmeye başlamış özellikle çağdaş post-modern teoriler çerçevesinde eleştirel pedagoji yaklaşımlarının yaygınlaşması ile görsel kültürün konu ve içerik alanı genişletilmiştir. Hatta birçok sanat eğitimcisi sanat çalışmalarının yerine görsel kültür çalışmalarının kullanılmasını daha çok tercih etmeye başlamıştır (Duncum, 2002). Fakat bu yaygın benimseyiş olası bir takım tartışmaları da gündeme getirmiştir (Stankiewicz, 2004). Bunlar; (i) Görsel kültür gerçek sanat eğitiminin özünü tehdit etmektedir. (ii) Görsel kültür yeni değildir. Yıllardır müfredatlarımızda popüler ve ticari sanatları öğretmekteyiz. (iii) Görsel kültür yeni bir yaklaşımdır. Fakat alanda böyle farklı bir uygulama yapmak olası değildir. (iv) Görsel kültür yeni bir yaklaşımdır. Sanat eğitimine derin bir etki yapabilir.

Birinci tepki sanat derslerinde görsel kültür uygulamalarının yoğunluğunun seçkin sanatın yaşamdaki

baskın konumunu zayıflatacağı fikrinden kaynaklanmaktadır. Özellikle seçkin sanat, popüler sanat ve alt kültür ürünleri arasındaki sınırların erimesinin yarattığı kaygı karşı çıkışın nedenleri arasında gösterilmektedir. Üçüncü tepki ise biçimci estetik öğretiminin salt ekonomik, politik ve toplumsal ilişkilere indirgenmesinin yarattığı huzursuzluktur. Burada temel kaygı öğrencinin estetiğin başka ilişkiler içinde yer alan biçimiyle baş edebilmesi için önce estetikle ilgili temel bilgi ve deneyime sahip olması gerektiğidir (Kırıçoğlu, 2009). Son yaklaşım ise, eleştirel çözümlemede toplumsal, tarihsel ve kültürel ilişkilerin kurulmasında dünyadaki iletişim hızı ve görsel yoğunluğun göz ardı edilemeyeceği fikridir. Burada özellikle çağdaş sanatta post-modernist akımların toplumsal, politik, tarihsel ve kültürel konularla biçimci estetik kaygısının önüne geçmesinden hareket edilir. Görsel imgelere bağlamsal yaklaşılması ve her görüntünün içinde yaratıldığı ortamla, yaratılma nedeni ile birlikte ele alınıp değerlendirilmesi bu yaklaşımda önemlidir. Bu çalışmada görsel kültür eğitimi geleneksel sanat eğitiminin yerini alabilecek bir yaklaşımda düşünülmemiştir. Ancak alanyazından ve araştırma bulgularından elde edilen deneyim sistemli bir şekilde her düzeyde sanat eğitimi öğretim müfredatında yer alması gereği şeklindedir. Günümüzde özellikle çocukları ve gençleri önemli bir şekilde etkileyen popüler imajlar, bilişim teknolojileri, çağdaş reklam tasarımları ve çağdaş sanat uygulamalarının programda dikkate değer bir şekilde yer bulması inandırıcıdır. Çünkü günümüzde insanların görüntüleri gözaltında tutması gerekirken daha çok insanlar görüntülerin egemen baskısı altına girmiştir (Karadağ, 2004). Bugün görüntüler her yerde olmasına rağmen, gördüğümüz şeyi yansıtma ve görüntüyü görme arasında ciddi bir boşluk vardır (Duncum, 2003). Bu boşluğun eğitimle acilen doldurulması gerekmektedir. Bu anlamda tasarlanacak eğitim programlarının hem öğretmen yetiştiren kurumlarda, hem de görsel sanatlar öğretim programlarında içeriğin nasıl yer bulacağını tartışılması gerekmektedir.

Ülkemizde her eğitim düzeyinde görsel kültür uygulamalarının yaygınlaştırılması öncelikle farklı eğitim düzeylerinde bu eğitimi verecek olan öğretmen yetiştiren kurumlara görsel kültür incelemelerinin bir ders olarak yerleşmesi ile olacaktır. Fakat ders içeriklerinin birçok disiplinle işbirliği yapmaya ve eleştirel pedagoji teorileri çerçevesinde yapılandırılması önemlidir. Eleştirel pedagojide amaç, öğrencilerin yansıtıcı, öznal bakış geliştirebilmeleri ve tarihsel kültürel eleştiri içerisinde değer ve inançları inceleyebilmeleridir (Kuru, 2011). Öğrencilerin

görsel imgeler üzerinden arzularını, hayal güçlerini ve entelektüel yapılarını harekete geçirecek, yaşamlarına etki eden sosyal, politik, ekonomik güçleri sorgulayabilmelerini sağlayacak türde bir yöntem çerçevesinde hareket edilmesi gerekmektedir. Nitekim Duncum (2002) alanda gelişmekte olan üç ana davranış ile bu derslerin yapılandırılabilceği ifade etmektedir. Bunlar; (i) Geniş bir görüntü ve sanat eseri arşivi, (ii) görsel imge ya da sanat eserine nasıl bakılacağına odaklanma, (iii) bakışın altındaki koşullara odaklanmadır.

Yukarıdaki bağlam çerçevesinde dört haftalık ders etkinliği şeklinde planlanan bu araştırmada görsel kültür sorgulamaları öğrencilere eleştirel bir bakış açısı kazandırmada, görsel nesnelere içerdiği anlamlar dizgisinin farkına varılabilmesinde, görülenin tek bir anlamı olmadığını bilinciyle çoğulcu bir bakış açısı geliştirilmesinde, görsel imgeler üzerine yapılan anlam arayışlarını çevrelerinde bulunan her şeye yönelmelerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla öğretmen adayları görsel kültür sorgulamalarını, ilk ve ortaöğretim programlarında bir konu alanı olarak yer almasının eleştirel düşünme, dikkat çekme, güdüleme, çağdaş sanat uygulamalarını yorumlama, sanat ve kültür olaylarında daha bilinçli seçimler yapabilme adına etkili bulmuşlardır. Bu anlamda araştırma sonuçları Türkkan (2008) tarafından yapılan “İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Bağlamında Görsel Kültür Çalışmaları” adlı araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Öğretmen adayları görsel kültürün özellikle görüntü üreten teknolojilerin çocuk ve gençlerin kimliğini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu olumsuzlukları görüntülerdeki karakterlere, yaşam tarzlarına özenme, kurgu ile gerçeği karıştırma, olumsuz mesajlar verme olarak nitelendirmişlerdir. Bu anlamda araştırma bulguları Tavin ve Anderson'ın (2003) araştırmalarını destekler niteliktedir. Görsel kültüre yönelik yapılan araştırmaların ortaya koyduğu bir diğer sonuç ise, görsel kültürün öğrencilerin sanatsal çalışmaları üzerinde etkisinin oldukça fazla olduğudur (Bülbül, 2010; Uysal, 2011). Ancak bu araştırmada görsel kültürün öğrencilerin sanatsal çalışmaları üzerine etkisine yönelik bir bulgu elde edilmemiştir.

Bu sonuçlar bağlamında şunlar önerilebilir.

Okullarda sanat eğitimi programlarının farklı öğrenme alanlarına yönelik (görsel sanatlarda biçimlendirme, görsel sanatlar kültürü ve müze bilinci) uygulamalarında popüler imajlardan, bilişim teknolojileri ve çağdaş reklam tasarımlarına yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Sanat

eğitimi ders süreçlerinde öğrencilerin ilgi duyduğu görsel imge ve görüntüler üzerine farklı anlamlar üretmeleri konusunda özendirilmesi ve bu gibi uygulamalar için süreçte öğrencilere gerekli zaman ayrılması yararlı olacaktır. Fakat görsel kültür uygulamalarına ders süreçlerinde yer verilebilmesi için öğretmenlerin ve öğretmen yetiştiren kurumların öncelikle bilgilendirilmesi gerekmektedir. Görüntü ve bilgi üretiminin çok hızlı olduğu günümüzde eğitim programlarının ve öğretmenin bilgilerini sürekli güncelleştirmesi artık zorunludur. Bu nedenle görsel kültüre yönelik yapılan araştırmaların ve yeni uygulama çalışmalarının internet ya da hizmet içi eğitim programları yoluyla görsel sanatlar öğretmenleri ile paylaşımı sağlanabilir.

Bu araştırmada görsel kültür sorgulamaları tartışma odaklı yürütülmüştür. Bu sorgulamalarda ürün oluşturma boyutuna yer verilmemiştir. Öğretmen adaylarının görsel kültür sorgulamalarından elde ettikleri deneyimler, yeni düşünceler ve eleştirel bakışın sanatsal ürün boyutuna nasıl yansıtacağı üzerine araştırmalar yapılabilir. Ayrıca bu araştırmanın bulgularının genellenilebilirliğini artırmak amacıyla benzer bir araştırma, farklı eğitim ortamlarında, farklı katılımcılarla ve farklı araştırmacılarla genişletilebilir. İlk ve ortaöğretimde görsel sanatlar dersi öğretim programı kapsamında görsel kültür kuramının gerekliliği ve etkileri konusunda planlanmış öğrenci uygulamalarına yönelik araştırmalar yapılabilir.

Perceptions Concerning Visual Culture Dialogues of Visual Art Pre-Service Teachers

Nuray MAMUR^a
Pamukkale University

Abstract

The visual art which is commented by the visual art teachers to help processing of the visual culture is important. In this study it is tried to describe the effect of visual culture based on the usual aesthetic experiences to be included in the learning process art education. The action research design, which is a qualitative study, is conducted in this research. The study is conducted with the 12 pre-service teachers of Pamukkale University Faculty of Education -Department of Fine Arts Education, Program in Art Crafts Education. The data have been obtained through observation, interview forms and document analysis. The data are analyzed by using content analysis. As a result of the study it is observed that the critically cogitation skills provided that to be aware of the visual culture analyzes, in terms of the visual objects which included the apprehend series and to develop the pluralistic perspective that has got not only meaning in visible. As a consequence, Pre-service teachers have found that the analyzing of the visual culture and the learning area which included in education programs and to make more conscious choices in art and cultural events.

Key Words

Visual Art Education, Visual Culture, Visual Culture Education.

In our era, there is a period in which there is a post-modern expression getting common in every part of life. Especially it is observed that expressions, strategies and politics about post-modern and post-modern pedagogy are getting widespread. In this spread while art is tend to focus on differences and variations in creating hypothetical fundamentals (Eker & Seylan, 2005), education focuses on how to structure, how to live, how to listen and how to learn knowledge by removing it from being only a set of visual proposals (Kale, 2002). In the base of both fields post-modern understanding individualism and identity concepts are emphasized more and they head for creating a human being who is based on the approach of self-assertion, develop-

ing a personality in different identities and being tolerated against other identities (Gudjons, 1993). Therefore, roles of art education and art educators are highly affected by this approach. It is suggested that art lessons particularly should take place in creating, spreading and adopting visual culture. Consequently, unless art educators take a defensive role, it is pointed out that they have the opportunity to contribute to the globalization of culture by taking a constructive role (Duncum, 2000).

According to Barnard (2002) it is a stubborn fact that a human-specific communication way, cultural expression, is as important as language. That is because every age creates a human type suitable for its own structure and within that human creates a culture suitable for its own structure (Gençaydın, 1995). What is the common culture of our age? It is easy to answer this question when we glance at around us. Our environment is full of various and complicated visual images. In today's world predomination of media such as photography, cinema, television and internet lead to the rise of visual culture (Bülbü, 2010). Our common culture has become a product

a Nuray MAMUR, Ph.D., is currently an assistant professor at the Department of Fine Arts Education. Her research interests include visual culture and well being, with assessment and evaluation in visual art education, Correspondence: Assist. Prof. Nuray Mamur, Pamukkale University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Denizli/Turkey. E-mail: nmamur@pau.edu.tr Phone: +90 258 296 11

of what we watch (Barnard). With the rapid development of technology first the camera and then cinema and television which determine animated images were invented; therefore, the world has gone into a period in which “visual images culture” flows at a rate that can be explained by its own rules (Parsa, 2007). It is observed that in the last 40 years electronic images and in the last 10 years numeric based computer images have covered all areas of life (Parsa, 2007). Nowadays, from occupation to art, amateurism to professionalism, individual to government, every level of visual production and stocking is possible (Karadağ, 2004). When the images are in the centre, it is observed that eye-centered societies are composed (Parsa, 2007). Also in daily life almost in all corners, building entrances, subways, shops and parks optical electronic eyes are placed and they observe everything. In this concept seeing is a brand new culture style. This new culture is basically a synthesis of seeing, the ones that are shown and the ones that are seen (Karadağ).

Visuals, images are constantly talking to us and leading us to reach decisions by different associations (Karadağ, 2004). Either by human hand or by an electronic tool, images always keep various meanings inside. These meanings are attributed to images by the image producers either at the time they are produced or later on (Parsa, 2007). At this point it is important to understand how visible is interpreted or how we define the image, how we see it, what we see, what we do not see or what we are not allowed to see. Therefore, recently the studies are focused on new theories and techniques related to this subject. In educational researches approaches called as “visual culture education”, “visual culture theory” or “visual culture pedagogy” are the social and cultural review of visual experience and interested in how people see what they see and how they interpret what they see.

What is Visual Culture?

Parsa (2007) defines visual culture as a multi disciplinary approach which deals with social and cultural interpretation of visual experience and how people define what they see. Visual culture is defined as the combination of all visual structure from visual ones which are paintings or images and from elite culture to folk culture, multi dimensional to one-dimensional cultures. Barnard (2002) tries to explain visual culture as a combination of “the seen one” and “the cultural one”. According to him visual culture covers all visible things. However, all visible things should not be defined as a part of vi-

sual culture. In order for a visible thing to be considered as part of a visual culture, it should include the indicators that reflect the beliefs and values of a society. Kırıçoğlu (2009), on the other hand, defines visual culture as the effective power of images in the communication web of the age we live in and the unit and the effect of this power on people.

Tavin (2009b) states three definition of visual culture which are related with one another. According to him visual culture; (i) Deeply affects images, people experiences and pictures created by new technologies and tends to be various seeing practices, (ii) Is everything composed by sets of various objects and pictures?, (iii) Is a critical study area commenting different sides of visual findings, experiences and culture.

In Talvin's descriptions (2009b) it is obvious that there is a connection among association, overlapping and enlightenment. In the first approach, a social change and transformation is grounded on technological production and consumption of pictures. In this context, pictures play an important role in the construction of information. Moreover, they can serve to the reasons such as immediate transfer of information, expressing pleasure, strengthening values and believes or politic action or declaring mobilization (Tavin, 2009b). Therefore, pictures and images around us have an unbelievable effect on the constitution of personal identities. They can affect people's emotions in subjects such as ethnic origin, race, nationality, sex, friendship, family life, independency and citizenship. In the second approach, visual culture is defined as an area of materialistic culture. That is, pictures, objects and tools are stated as materials of culture. Visual content including architecture, products of art, computer games, fashion, cinema, graffiti, internet, photography, satellite images, design products, video clips is reviewed as elements which increase cultural experiences of people. In the third approach visual culture is stated as a study area. It includes visual stimulants of a culture and interpretation of visual experiences in a culture (Tavin, 2009b). This is an approach which mainly includes critical theories adopted from sociology psycho-analysis, history of art, feminism and media studies as a multi-disciplinary field (Duncum, 2003). As a field this approach is about two basic principles: pictures and the ways to observe them. According to Duncum (2003) in this subject visual culture studies are hardly different from philosophical esthetic field. These differences are: including a number of techniques and including man-made products in a wide area.

However, what is researched here is problematic conditions and problems. In this are what pictures say about cultures, identities or individuals is tried to be determined. Hence, visual culture is a concept which comes up due to analyzing and explaining the meaning of visual stimulants that an individual come across and emerging of post modernism at a time when there are lots of information and media technologies. This is because the emphasis made on the analysis of connection between visual form of experiences of culture and its representations by post modernist idea which expresses a period when culture and media have an importance on personal experiences has caused visual culture to become a study area (Türkkan, 2008). According to Hall and Evans (1999); certain themes that are full of visual metaphors are the center of cultural and media studies. As a matter of fact, Smith's (2005) some of the characterizations about post-modern culture and post-modern society may explain the reasons of the emphasis on visual culture studies: (i) Culture and media has become a lot stronger and more important in social life, (ii) Economic and social life expresses consumption of symbols and life styles more than production of goods with industrial efforts, (iii) Image and place have taken the places of narration and history as regulatory principles of cultural production, (iv) Hybridism and pluralism have taken the places of borders and classifications, (v) Thoughts about reality and its representatives are seen as problematical.

As it can be seen above, visual culture has become more distinct with the effects of post-modernism. At first, in 1980s when post-modernism started, many artists created works of art that brings about the strategies of social order hidden by bombards of the images coming from media tools and questioned the effects of cultural products, which include reality and fiction engaged with each other, on daily life by blending different expression ways such as documentary, drama, pop music and comedy (Antmen, 2010). Later the emphasis that post-modern age made on images caused individuals to question and criticizes images.

Visual Culture in Visual Arts Education

Today instead of reading words, we meet images everywhere. In social communication the culture based on hearing-seeing has taken the place of the written culture (Parsa, 2008). In every aspect of contemporary life, it is observed that visual images are surrounding everywhere. LCD screens, televisions, digital images, films, internet, medical

imaging devices, cell phones, cameras, newspapers, magazines and multimedia devices constantly show us something. These devices are set to spread relentless messages to see, to be seen and to represent new ideas (Tavin, 2009a). However, understanding and analyzing the codes in these images which have become a part of daily life and developing a point of view (Duncum, 2010) have become a necessity to analyze today's culture. It is necessary that these devices' own expression structure and the messages produced by them should be perceived, analyzed and identified critically (Parsa, 2007).

According to Leppert (2002), images and pictures are built in a particular socio cultural area to function for a certain task; this means that the things that are shown have representative and resubmission beyond what is actually seen. According to Karadağ (2004) most of the images reflect their new forms and created fiction meanings but the meaning of life. Moreover, common display devices have started to be used as a powerful weapon to take over the societies. In ever part of the world a few power elites prefer using images in order to get hold of brains and to keep people away from social realities (Karadağ). Berger (1995) characterizes images as re-created or re-produced pictures and states that perception and evaluation of images change depending on the way people see.

According to Keifer-Boyd, Amburgy, and Knight (2003) the importance of visual culture lies not behind television programmes, architectural elements or paintings but under the processes and applications that make people understand all these. This is related with turning towards different viewpoints (Cohen, 1993) and realizing the limitations of one's thought (Rogoff, 2007). As a matter of fact recently the number of studies to identify visual culture better has risen. In the early 1990s in western countries, scientific texts, vocational magazines, new lesson programmes and conferences have focused on visual culture concept as a multi disciplinary approach. At first, these disciplines focused on visual images and representatives created by education of art, history of art, cultural studies, language, and media studies. Later, the subject and concept area of visual culture was extended when new multi disciplinary constitutions and contemporary post-modern theories became widespread (Tavin, 2009b).

Post-modernism sees art and education of art as one of the important tools to develop and spread culture. Visual arts education in which visual images are widely used is more advantageous than other disciplines for visual culture studies (Bolin &

Blandy, 2003, p. 247). Art educators are a member of cultural class and while teaching through fine arts they are actually affected by their own daily esthetical hegemony (Tavin, 2009a); therefore, it is necessary to constitute a dialogue with students about daily cultural-esthetical experiences because we face a new generation which is named as web age and grown with digital media (Tonta, 2009). Digital age students can enhance more information on daily esthetical experiences than adults. They can understand the particular areas such as television programmes and computer games more sophisticatedly (Tavin, 2009a). Thus, studies state that today's children names as digital natives have different learning styles due to their use of digital media tools such as internet, computer and cell phones (Prensky, 2001; Tonta). Therefore, making children and young people think about the meanings of the stages which experiences esthetical experiences is one of the basic points of visual culture education. So, what are the fundamental dynamics of visual culture education?

Studies have focused on seven fundamental principles derived from visual culture literature. These are; power, ideology, representation, attraction, view, intertextuality and multicondition (Duncum, 2010; Mirzoeff, 1998; Rogoff, 1998; Tavin, 2009b). For instance; who applies the power through visual images? How, when, why do they apply? When carefully thought all images are arguments of an idea, a belief and a judgment. Therefore, all images give different ideas such as what they are, what they should be or what they should not be about similar things in the world. Companies which produce most of the cultural materials in the society benefit from social stratification, basic forms of cultural production and the ideologies that include fundamental forms of power (Duncum, 2010).

Ideologies express ideas, beliefs and values. Visual culture is fed by hopes, fears, expectations, indefiniteness and the wishes of life. It is possible to express ideological ideas, beliefs and values through visual culture. These ideas can be conservative, puritanical or reformative (Duncum, 2010). They include how visual images represent ideology, how they offer or do not offer ideology. At this point the effect an image has on people is important. According to Karadağ (2004) a human being does not escape from a pleasant picture. Especially advertising is a process of producing attraction and attraction is particular to our age (Berger, 1995). Visual images are attractive in different ways. They can settle into sub consciousness, desires and so-

cial taboos (Duncum, 2010). Therefore, thoughts and beliefs affect the way we see objects (Berger). As a matter of fact, in order to affect the way people look and see, visuals can make use of other cultural texts, can copy or can make intertextual connections in different forms. In the presentation of pictures multiformation can be used. This is, visual images are rarely presented without words, music or other sounds. Even the art works in art galleries are preferred to be presented with labels and critiques to be more effective. This is because music, words, sound effects can change the way a picture is seen (Duncum, 2010).

Actually, the related concept given above states the reasonable grounds for visual culture taking place in education. According to Freedman (2003) cultural studies are essential for students to learn the world they live in. Students should be provided visual culture and analysis of the environments that visual culture presents in a critical way. Students should be educated to learn visual culture, to know the effects on cultural identities, to assess and analyze it (Kırıçoğlu, 2009). According to Rogoff (1998) the analyzing and critical approach on visual cultural studies can be built upon the meaning of the one that is seen, the one that is not seen or the one that is not permitted to be seen. In other words, questionings can be established around "seeing" concept. However, according to Mirzoeff (1998) visual culture studies do not occur in a standardization which is prespecified and can be applied to all visuals and pictures. Tavin (2009b) supports this opinion. Because visual culture is a multidisciplinary approach and the borders of disciplines may be restrictive depending on visuals (Tavin, 2009b).

Nowadays, in the art world intellectual researches and questioning are hegemonic (Duncum, 2003). Correspondingly, it has come into prominence to make art and to think art in art education in accordance with a critical, historical, political and self-directed understanding (Duncum, 1999). In daily life there are activities planned based on visual images that we face at any time. In art lessons, it is observed that studies and applications that include daily pictures produced by today's corporate companies (Duncum, 2003; Stankiewicz, 2004; Tavin & Anderson 2003; Taylor, 2000; Van Camp, 2004) take place. For instance; in a lesson with candidate visual arts teachers Taylor starts the lesson with a video clip of Madonna. The video includes dramatic and disputable images. First they talk about the meanings in the video, they ask questions such as which are the seen symbols, which ideas take place

in the video and they try to answer these questions. Then they watch the video again and this time they create different questions. After that students do a research about Frida Kahlo, Rene Magritte and whirling dervishes whom they think have connection and the lesson goes on with different art applications. Tavin and Anderson completes a study on how primary school 5th graders perceive representations of Disney cartoon characters. Students are presented two films of Disney (Peter Pan and Pocahontas). Students are asked to discuss these authentic representations of native culture in the pictures in a critical way. In the following lessons students are made watch other films of Disney (Tarzan and Aladdin). A discussion area is created by a few questions. Comments show how students perceive themselves and other students. Students are asked to reach new comments on how to change the elements in these images by using collage and assemblage techniques.

As it can be seen in the examples, these approaches are attractive, pleasing, intellectual, interactive and include scenes from real life. For this reason, it is necessary to enrich such visual culture applications/projects and to share the experiences. As a matter of fact, the aim of this study is to define the effects of esthetical experiences gathered through the images we see every day on a person's view of life and creating personality. It is necessary for candidate teachers to develop their view towards visual culture in order to evaluate the importance of technological, economic and social dynamics which are represented in visual images on visual culture in the correct way. Moreover it is essential to give place to daily esthetical experiences based on visual culture in a process of art education in order to contribute to critical thinking skills of candidate teachers.

Method

The Model of the Study

In this study, a qualitative research method was used in order to enlighten the basic purpose of the study in a holistic approach. Action research pattern was used so as to study the impacts of aesthetic experience on students obtained through the visual culture.

Study Group

12 prospective teachers (7 girls and 5 boys) who attend Pamukkale University Faculty of Education Fine Arts Department participated in this study. They were chosen among the ones who were at-

tending spring semester courses between 2010 and 2011. Willingness was the most important element in determining the prospective teachers.

Data Collection

Initially, the sizes and stages of the course designs to be applied were determined by the researcher. The application and data collection process are planned as six week-period. The first and the last week of the research are allocated to apply the interview forms. The visual culture study period was determined as two course hours (80 minutes) each week.

In this process, the data were collected through observation notes, interviews, and document analysis (worksheets). Triangulation was made by using different data collection methods. Making triangulation enables gathering information from different people and situations. It also decreases the limitations in the methods, and helps to assess the reliability and validity better (Maxwell, 1996). In other words, the obtained data can be controlled with the other.

Analyzing the Data

Content analysis was used in data analysis. In the process of analysis, primarily the literature and the theoretical framework were studied and draft code list was formed to be used in the analysis of data set. Then the data set was read within the framework of draft code list and checked whether a meaningful data units were accomplished. After testing the functions of the code list, the researcher coded the data set by using the draft code list. In this process, main code list was reached by adding the codes (obtained from the data) to the draft code list. Qualitative data set, which was read and coded within the framework of main code list, was then coded by another expert for reliability. Draft themes were determined during the coding process, and those draft themes were taken into consideration. However, final themes were reached during the coding process of data set.

A variety of approaches were exhibited in order to resolve the problems of validity and reliability. First, findings were defined with quotations and then they were interpreted. In order to ensure the consistency of the findings, both the consistency among themes and their correspondence with each other were assessed. An expert in the area checked whether they had created a meaningful whole or not. In method section, the research model, the study group, and

how the data collection tools were developed and described in detail.

In order to ensure the reliability of the study, findings are directly presented without adding a comment. It was achieved with quotations first, and then researcher's comments were attached. Furthermore, triangulation was used by making use of a variety of data collection methods and resources.

Findings and Comments

In this study, three main themes were identified as a result of the observation, interview, and document records during visual culture dialogues with prospective teachers. Those are; (i) interpreting social dynamics of visual culture, (ii) the effect of visual culture dialogues on prospective teachers and (iii) questioning visual culture dialogues in terms of art education.

Interpreting Social Dynamics of Visual Culture

This theme, which discusses the technological, social, and economic dynamics represented in visual images, focused on seven concepts (power, ideology, representation, charm, perspective, intertextuality, multiformation).

Prospective teachers have made judgments that reveal the impact of mass media bombardment on social order. They questioned how powerful companies produce information about the world, how they spread that information, and how they affect the individuals via visual culture consumption.

In the first interview form, students did not give any idea about the ideologies presented by visual culture images. However, after the application the findings revealed some differences between the concepts "looking" and "seeing." Students expressed how racist and discriminative discourses in visual images affect human consciousness.

It can be said that students have developed an inquiring attitude towards the subject or problem. Students have thought over the main visual structures again and again and started to search for new meanings. In this sense, new information is added to the process. Prospective teachers' views have gradually widened by the help of questioning the visual items and their views have changed step by step. It has been achieved by commenting on intertextualism. Since prospective teachers thought about the items that take part in visuals together, they can easily recognize the meaning layers of the visual objects. In this sense, it can be said that intertextualism helps

teachers understand what is seen is not composed of a unique meaning. For this reason it can be stated that they accept a pluralist point of view.

The Effect of Visual Culture Dialogues on Prospective Teachers

In this theme, the effects of visual culture dialogues on prospective teachers were discussed and the impact of daily aesthetic experience on an individual's identity obtained by the images seen at any time was studied in detail. Findings were given under the following titles: the awareness of experience, visual culture, attitudes, and questioning the impact of visual culture on life.

Visual culture dialogues have increased prospective teachers' level of social culture awareness. While some of them states that the interaction between the child and the images that surround them is inevitable, others explain their awareness towards communicative and functional purposes that are formed by visual images via visual culture dialogues.

According to the findings, prospective teachers had experienced different learning styles, orienting different perspectives, discovering the things they couldn't see, gaining critical perspective. The prospective teachers exhibited various attitudes in discovering the implicit meanings in visual images, acting with a question in mind that what is seen does not have only one meaning, associating, and questioning.

Questioning Visual Culture Dialogues in terms of Art Education

The theme which questions the visual culture studies in terms of art education tries to analyze the affect of aesthetic experience gained via popular daily images.

Prospective teachers address visual culture as interesting and innovative. They think that visual culture practices are good for developing behavior. They believe that those practices are important in terms of mentioning and sharing their views and raising individuals who are good at critical thinking. Especially via visual culture, it is believed that it would present effective results in terms of creating social and physical awareness towards community.

Discussion

Visual culture, which is a fairly new concept for our country, has started to come on the agenda in the West in the early 1990's especially within the

framework of academic articles, and professional journals. Also, critical pedagogical approaches have become widespread within the framework of contemporary post-modern theories, so the subject and content of visual culture has been expanded. In fact, most of the art teachers have preferred to use visual culture studies instead of works of art (Duncum, 2002). But, this common adoption has raised a number of discussions (Stankiewicz, 2004). Those are; (i) Visual culture is threatening the core of real art education, (ii) Visual culture is not new. We have been teaching popular and commercial arts within our curriculum, (iii) Visual culture is a new approach. But, it is impossible to practice it in this area, (iv) Visual culture is a new approach. It might have a deep impact on the area.

First response stems from the idea that the density of visual arts applications will weaken the dominant position of elite art in life. Particularly, the boundaries between outstanding art, popular art, and sub-culture products are melting; and this creates an anxiety that causes a kind of reaction. The third response is the discomfort that results from reducing formalist aesthetic instruction purely to economic, political, and social relations. The main concern is the necessity of having basic aesthetic knowledge in order to cope with its other forms that can be found in various relations (Kırışoğlu, 2009). The newest approach states that in critical analysis and establishing social, historical, and cultural relations it is not possible to ignore the speed of communication and visual intensity. The point is that, especially post-modern aesthetic movements have gained importance with historical, political and cultural topics. Approaching visual images in a context and evaluating every image in its atmosphere with the causes of its creation are important. In this study it is not considered that visual culture will replace the traditional art education. However, the findings obtained from the literature and research experience display that art education should take place systematically at all levels of curriculum. Today, popular images especially affecting children and young people, information technology, modern advertising designs, and contemporary art practices should take place in the curriculum. In this modern era, although people are supposed to control the images, they came under pressure of dominant images (Karadağ, 2004). Images are everywhere today, but there is a serious gap between reflecting the thing we see and seeing the image (Duncum, 2003). Filling this gap with education is urgent. In this sense, how designed training contents will take place both in teacher training institutions and visual arts teaching programs should be discussed.

In order to increase visual culture practice in our country, visual culture studies should be taught at teacher training institutions primarily. But the course content should be structured considering the cooperation with several disciplines and critical pedagogy. Purpose of critical pedagogy is giving an opportunity to students to develop a reflective and subjective view, and examine beliefs and values within historical cultural criticism (Kuru, 2011). It is necessary to use a method to activate students' desires, imaginations, and intellectual structures and to help them question social, political and intellectual situations that influence their lives. According to Duncum (2002) this course can be structured by the help of three main behaviors in this field. Those are; (i) A big image and work of art archive, (ii) Focusing on how to look at a work of art or visual image, (iii) Focusing on the conditions under the look.

Activity in the form of a four-week course is planned to achieve the following: Questioning visual culture help students to have a critical point of view, recognize the meaning in visual objects, develop a pluralist perspective, address the meaning search to everything around them. Since visual culture questioning is effective in thinking critically, drawing attention, motivation, interpreting contemporary art practices, making choices prospective teachers believe that it is helpful at primary and secondary education, if it becomes a subject at schools. In this sense, results of the study are akin to Türkkan's (2008) study called "Visual Culture Studies within the context of primary education visual arts course"

Prospective teachers reported that visual culture; especially image-producing technologies adversely affect the identity of children and young people. They mentioned that negativity as the characters in the images, emulating their lifestyle, blending fact with fiction, and giving negative messages. In this sense, research findings support Tavin and Anderson's (2003) study. Other result reveals that (Bülbül, 2010; Uysal, 2011) visual culture has great impact on students' artistic work. However a finding about the impact of visual culture on students' artistic works has not been obtained in this study.

The following can be suggested considering the obtained findings.

For arts education programs in schools, applications in different areas of learning (formatting in visual arts, culture of visual arts, and consciousness of museum), making use of popular images, information technology, and modern advertisement designs are thought to be beneficial. It would be useful

to spend time on the visual images that students are interested in and also give them a chance to produce different meanings on those images during art education in classes. However, teachers and teacher training institutions should be informed first. In today's world, image and information production is too fast, so education programs and teachers should constantly update themselves. For this reason, the research results and new applications for visual culture can be shared with visual arts teachers via internet or in-service training programs.

References/Kaynakça

- Antmen, A. (2010). *20. yüzyıl sanatında akımlar* (3. bs). İstanbul: Sel Yayıncılık
- Barnard, M. (2002). *Sanat, tasarım ve görsel kültür* (çev. G. Korkmaz). Ankara: Ütopya Yayınevi
- Berger, J. (1995). *Görme biçimleri* (6. bs., çev. Y. Salman). İstanbul: Metis Yayınları
- Bolin P. E., & Blandy, D. (2003). Beyond visual culture: Seven statements of support for material culture studies in art education. *Studies in Art Education*, 44 (3), 246-263
- Bülbül, H. (2010). *Görsel kültür çalışmaları ile ilköğretim görsel sanatlar dersine yönelik bir etkinlik plan önerisi*. <http://www.newwsa.com> adresinden 5 Şubat 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Cohen, M. (1993). Making critical thinking a classroom reality. *Political Science and Politics*, 26 (2), 241-244.
- Duncum, P. (1999). A case for an art education of everyday aesthetic experiences. *Studies in Art Education*, 40 (4), 295-311.
- Duncum, P. (2000). How art education contribute to the globalisation of culture. *Journal Art and Design Education*, 19 (2) 170-180.
- Duncum, P. (2002). Visual culture art education: Why, what and how? *Journal Art and Design Education*, 21 (1), 14-23.
- Duncum, P. (2003). The theories and practices of visual culture in art education. *Arts Education Policy Review*, 105 (2) 19-25.
- Duncum, P. (2010). Seven principles for visual culture education. *Art Education*, 63 (1), 6-10.
- Eker, M. ve Seylan, A. (2005). Çağdaş sanat eğitiminde sanatsal ve pedagojik postmodern montajlar. *Eurasian Journal of Educational Research*, 19, 164-178.
- Freedman, K. (2003). *Teaching visual culture: Curriculum, aesthetics and the school life of art*. New York: National Art Education Association Teachers College Columbia University.
- Hall, S., & Evans, J. (1999). *Visual culture: The reader*. London: Sage.
- Gençaydın, Z. (1995). Beğeni ve kültür yozlaşması üzerine. *Sanat Yazıları*, 1, 57-65.
- Leppert, R. (2002). *Sanatta anlamın görüntüsü* (çev. İ. Türkmen). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gudjons, H. (1993). *Paedagogisches grunwissen*. Bad Heilbrunn: Klinkhard
- Kale, N. (2002). Modernizmdem postmodernist söylemlere doğru. *Doğu-Batı Dergisi*, 5 (19), 29-49.
- Karadağ, Ç. (2004). *Görme kültürü*. Ankara: Doruk Yayınları
- Keifer-Boyd, K., Amburgy, P., & Knight, W. (2003). Three approaches to teaching visual culture in K-12 school contexts. *Art Education*, 37 (2), 44-51.
- Kırışoğlu, O. (2009). *Sanat kültür yaratıcılık – görsel sanatlar ve kültür eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Kuru, N. B. (2011). Sanat ve tasarım eğitiminde görsel kültür. *Başkent Üniversitesi 1. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (s. 116-120)Ankara: Başkent Üniversitesi Yayınları.
- Maxwell, J. A. (1996). *Qualitative research design: An interpretive approach thousand oaks*. California: Sage.
- Mirzoeff, N. (1998). *The visual culture reader*. New York: Routledge.
- Parsa, A. F. (2007). İmgenin gücü ve görsel kültürün yükselişi. *Fotoğrafya Dergisi*, 19. <http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=226,329,0,0,1,0> adresinden 5 Şubat 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Parsa, A. F. (2008). Görselleri okuma değerlendirme ve yaratma süreci. *Fotoğrafya Dergisi*, 20. <http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=248,0,0,1,0,0> adresinden 5 Şubat 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9 (5), 1-6.
- Rogoff, I. (1998). Studying visual culture. In N. Mizoeff (Ed.), *The visual culture reader* (pp. 24-37). New York: Routledge.
- Rogoff, I. (2007). Kuramcı kimdir? *Toplumbilim Dergisi* [Özel Sayı: Görsel Kültür], 22, 3-6
- Tavin, K. (2009a, March). *Youth, aesthetics and visual cultural education*. Paper presented at the Cultural Education, Innovation, Creativity and Youth, Brussels.
- Tavin, K. (2009b). Engaging visuality: Developing a university course on visual culture. *The International Journal of the Arts in Society*, 4 (3), 115-124.
- Tavin, K., & Anderson, D. (2003). Teaching (popular) visual culture: Deconstructing disney in the elementary art classroom. *Art Education*, 56 (3), 21-35.
- Taylor, P. (2000). Madonna ad hypertext: Liberatory learning in art education. *Studies in Art Education*, 41 (4), 347-389.
- Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, sosyal ağlar ve kütüphanelerin geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (4), 742-768.
- Türkkan, B. (2008). *İlköğretim görsel sanatlar dersi bağlamında görsel kültür çalışmaları: Bir eylem araştırması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Smith, P. (2005). *Kültürel kuram*. İstanbul: Babil Yayınları.
- Stankiewicz, M. (2004). A dangerous business: Visual culture theory and education policy. *Arts Education Policy Review*, 105 (6), 5-13.
- Uysal, A. (2011). Görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların öğrenci resimlerindeki imgeleme etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 24. <http://www.akademikbakis.org> adresinden 5 Şubat 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Van Camp, J. (2004). Visual culture and aesthetics: Everything old is new again...or is it? *Arts Education Policy Review*, 106 (1) 33-37.

Ek-1.*Çalışma Yaprağı*

Grup Adı:

- 1- Bu görseldeki temel fikir (ana konu) nedir?
- 2- Sözcükler ve metin bu görseli nasıl desteklemektedir?
- 3- Bu görsel size neyi hatırlatıyor?
- 4- Bu görsel sizce bizimle ilgili, dünya ile ilgili ne anlatıyor? Senin dünyanı ne şekilde etkiliyor?
- 5- Bu görselde inanç, istek, hayaller yada korkular nasıl temsil ediliyor?
- 6- Bu görsel yönelik nasıl sorular sorardınız? Size ne tür sorular sorduruyor?
- 7- Görseldeki şekiller, yazılar, ifadeler neleri çağırıştırıyor, ya da neye gönderme yapıyor? Daha önce gördüğün hangi sanat eserleri ile ilintilendirebilirsin?
- 8- Görselde olmayan şey nedir? Sizce görüntüde sınırlandırılan şey nedir?
- 9- Görselin gücü nereden ya da nelerden gelmektedir?

Ek-2.*Görüşme Formu 1*

Ad Soyad :

- 1- Etrafımızda ne tür görsel imgeler bulunmaktadır. Bunlar nasıl yayılmaktadır?
- 2- Bugün gençler ve çocuklar neleri izliyor?, Neler üzerine hayal kuruyor?, Bunları nerelerden izliyorlar?
- 3- Etrafımızı saran görsel imgeler kimler tarafından yaratılmakta ve kim adına konuşmaktadır?
- 4- Sizce bu görsel imgeler kimin gereksinimlerine hizmet etmekte, kimin amaçlarını ve değer yargılarını yaymaktadır?
- 5- Sizce görsel imgelerin bu denli güçlü ve ikna edici olabilmelerinin sırrı nedir?
- 6- Sizce görsel imgeler arzularımızı, bilincimizi nasıl etkilemektedir?
- 7- Bu görsel imgeler bombardımanında sanatsal imgelerin yeni işlevi, etkisi ne olabilir?

Ek-3.*Görüşme Formu 2*

Ad Soyad :

- 1- Yapılan çalışmaların sizlere neler kazandırdığını, ne gibi deneyimler sunduğunu düşündünüz?
- 2- Sanat eğitiminde görsel kültür öğelerinin (günlük estetik deneyimlerin) kullanılması konusunda neler düşündünüz?
- 3- Yapılan görsel kültür eleştirileri kültürel yapıyı anlama ve anlamlandırma açısından sizleri nasıl etkiledi?
- 4- Görsel imgelerde temsil edilen teknolojik, ekonomik ve sosyal dinamiklerin yaşam üzerindeki etkisi nedir? Görüntüler sizce kimliğimizi ve yaşam tarzımızı nasıl etkiliyor?
- 5- Yapılan uygulama görsel kültüre yönelik tutumlarımızı nasıl etkiledi?
- 6- Bir sanat eğitimcisi aday olarak görsel kültür sorgulamalarını sanat eğitimi açısından değerlendiriniz?
- 7- Sizce popüler kültür ürünlerinin eleştirel olarak değerlendirilmesinde, sanat eğitimcileri çocuklara ne gibi adımlar öğretmelidir?